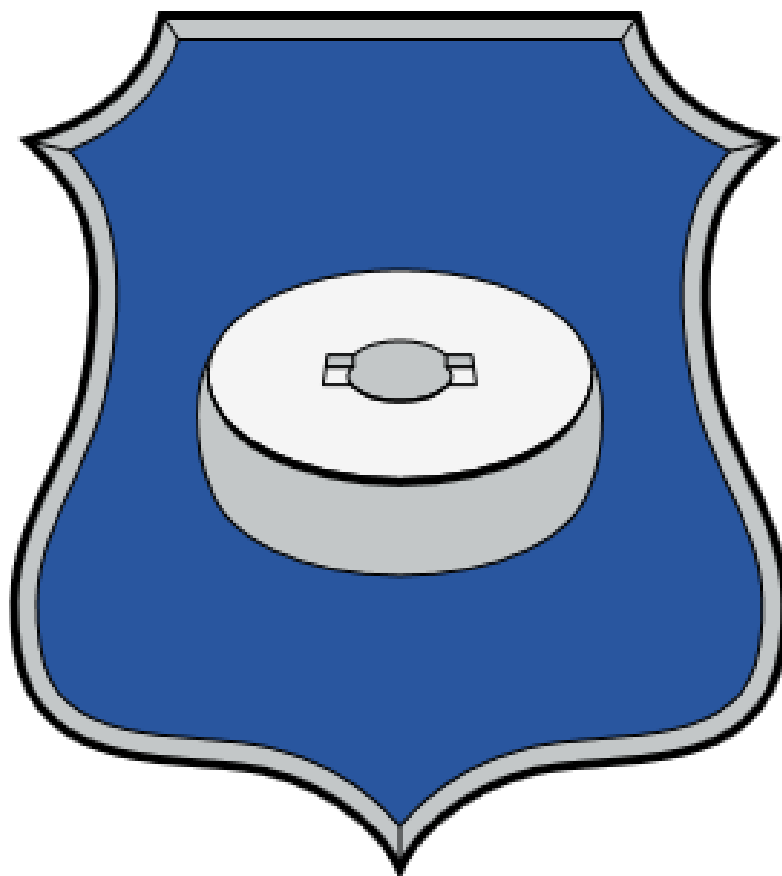

Helyi Esélyegyenlőségi Program

**Told Község
Önkormányzata**

2022 - 2027

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	3
Értékeink, küldetésünk	9
Célok	9
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	11
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	11
2. Stratégiai környezet bemutatása	12
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	16
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	44
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	67
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	74
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	81
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	87
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	89
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	91
1. A HEP IT részletei	91
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	91
Jövőképünk.....	92
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	93
3. Megvalósítás	97
3.1 A megvalósítás előkészítése	97
3.2 A megvalósítás folyamata	97
3.3 Monitoring és visszacsatolás	100
3.4 Nyilvánosság	100
3.6 Érvényesülés, módosítás.....	101
4. Elfogadás módja és dátuma	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva, Told Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Elhelyezkedése:

Told község Hajdú-Bihar megyében, a Berettyóújfalui kistérségben található. Megközelíthető közúton a 4-es főútról, Püspökladánynál rátérünk a 47-es útra, majd Berettyóújfalun keresztül Biharkeresztesig, innen délnyugati irányba kb. 6 km. Told egy zsáktelepülés, mely az ország egyik leghátrányosabb helyzetű kistérségében van.

Története:

Első írásos említése 1275-ből való. A korábban is a Told nemzetség birtokában lévő település földesura ekkor Told-i Albert. A Körösközből származó Told-nemzetség birtoklásának központja pedig ez időtájt ugyancsak Told volt. Abból, hogy a bihari tájon legkorábban megjelent nemzetségek közül való a Told nemzetség, joggal lehet következtetni a település kora Árpád kori eredetére. Mint egyházas hely, papjával együtt szerepel az 1322. évi pápai tizedjegyzékben is. A

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

XIV-XV. században a település a Toldiaké, a Szakáliaké, valamint a velük rokon Görbedieké és Búdieké.

Az 1552. évi adóösszeírás 23 és fél adózó jobbágytelket mutatott ki, amelyből a nagyfalui Toldi Miklósnak hét jobbágytelke, egy szegényjobbágya, Búdi Mihálynak egy jobbágytelke, feketebátori Toldi Tamásnak három telke és egy puszta telke, szalontai Toldi Mihálynak öt és fél jobbágytelke, bátori Toldi Miklósnak három telke, Kistoldi Miklósnak négy jobbágyportája és szegényjobbágya volt. Valószínűleg beházasodás révén a XVII. század elején a Bethlen-család birtokába került. A falu a török hadjáratok idején elpusztult, miután a Bihar vármegye visszavételekor készült 1692. évi összeírásban már Told neve sem szerepelt. A török dúlás időszakában elnéptelenedett puszta Told határát 1646-ban a birtokos család böszörményi nemeseknek adta bérbe, akiknek utódai 1769-ben - Mária Terézia beleegyezésével - örökáron megvették a település tulajdonjogát és mint nemes hajdúk birtoka, a böszörményi hadnagyi szék igazgatott egészen 1848-ig.

Az 1780-as években alakult újra a falu református anyaegyháza, jóllehet írott források bizonyossága szerint 1600 táján már volt egyszer református gyülekezete a falunak. Az ősi római katolikus templom korábbi pusztulása miatt új, immár református templom építésére is sor került.

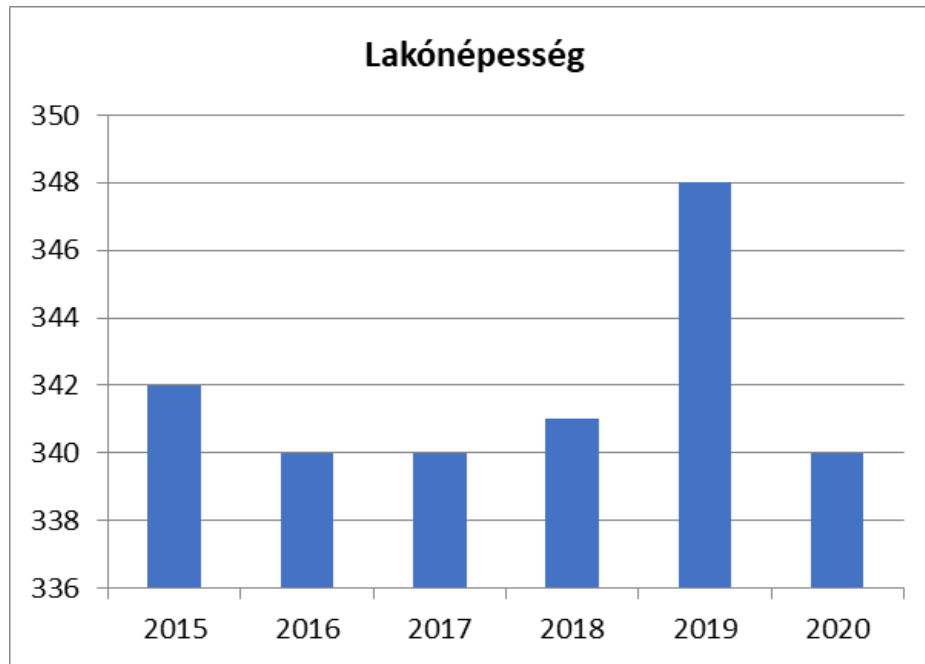
A Puszta-Told név helyett 1913-ban kapta vissza az ősi nevét. Told névtörténetének történeti források alapján rekonstruálható főbb állomásai a következők: Thold (1275), Told (1785), Puszta-Told (1863), Told (1913-). Közigazgatási jogállását és hovatartozását tekintve 1882-ig Bihar vármegyéhez tartozó falu, illetve község, majd kisközség Mezőpeterd körjegyzőségi székhellyel, az 1950. évi közigazgatási reform után Hajdú-Bihar megyéhez tartozó önálló tanácsú község, 1973-tól nagyközségi közös tanácsú társközség Biharkeresztes székhellyel, az 1990-es évek elejétől ismét község Biharkeresztes körjegyzőségi székhellyel, majd 2013. január 1. napjától a Biharkeresztesi Közös Önkormányzati Hivatal tagja.

Demográfiai adatok:

Toldon 2020. január 1-én 1 491 hektárnyi területen (14,91 km²) 398 fő volt az állandó lakosság, melyből a lakónépesség 340 fő.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2015	342	bázis év
2016	340	99,42%
2017	340	100,00%
2018	341	100,29%
2019	348	102,05%
2020	340	97,70%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A lakónépességet úgy értjük, mint az adott területen lakóhellyel rendelkező, de másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen a területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma. A táblázat alapján megállapítható, hogy a lakónépesség száma 2015-től szinte állandó, 340 – 348 fő között mozog.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2018)

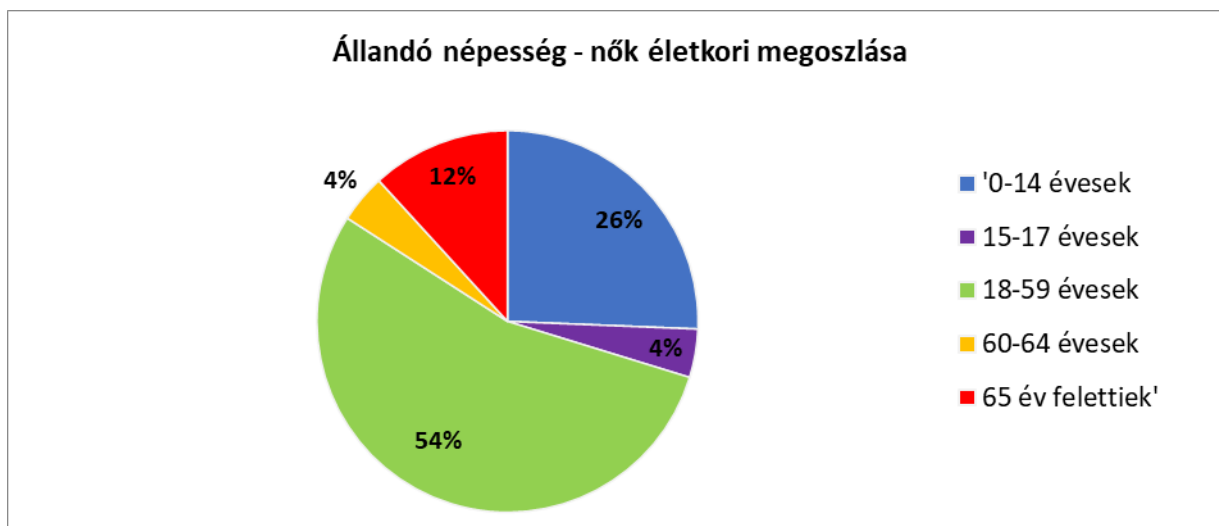
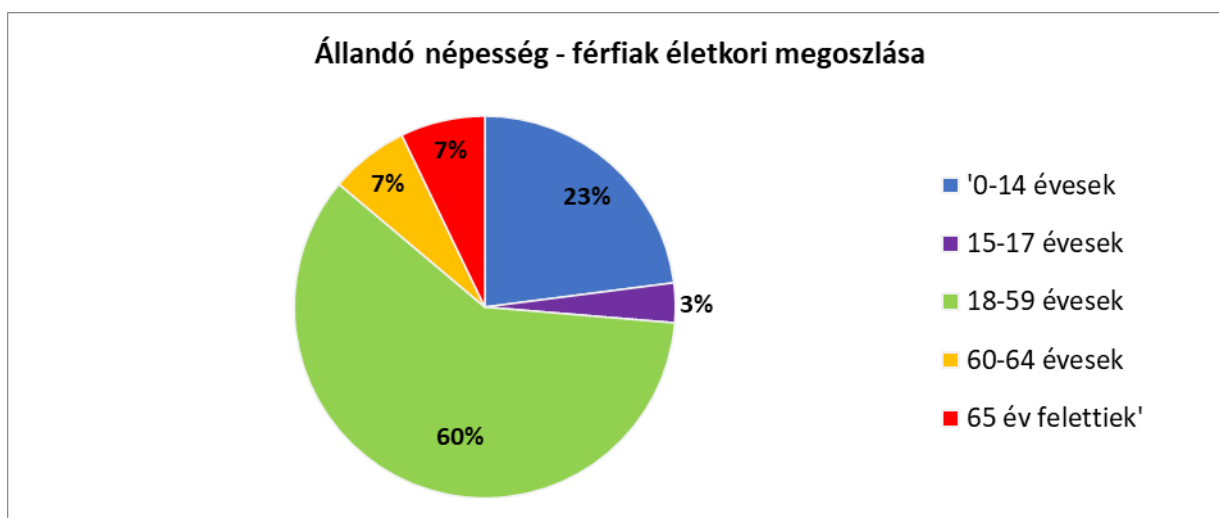
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	209	195	404	51,73%	48,27%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			28	6,93%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	48	50	98	11,88%	12,38%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	7	8	15	1,73%	1,98%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	125	106	231	30,94%	26,24%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	14	8	22	3,47%	1,98%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	15	23	38	3,71%	5,69%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az állandó népesség számát úgy értelmezzük, mint a bejelentett állandó népességet. Tehát az adott területen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek tartoznak a bejelentett állandó népesség körébe, függetlenül attól, hogy van-e máshol bejelentett tartózkodási helyük

(ideiglenes lakásuk). A település állandó népesség számából kitűnik, hogy a nők és férfiak aránya a 2016. évi adatok alapján az országos jellemzőtől kismértékben eltér, a férfiak aránya kissé magasabb 52 %.

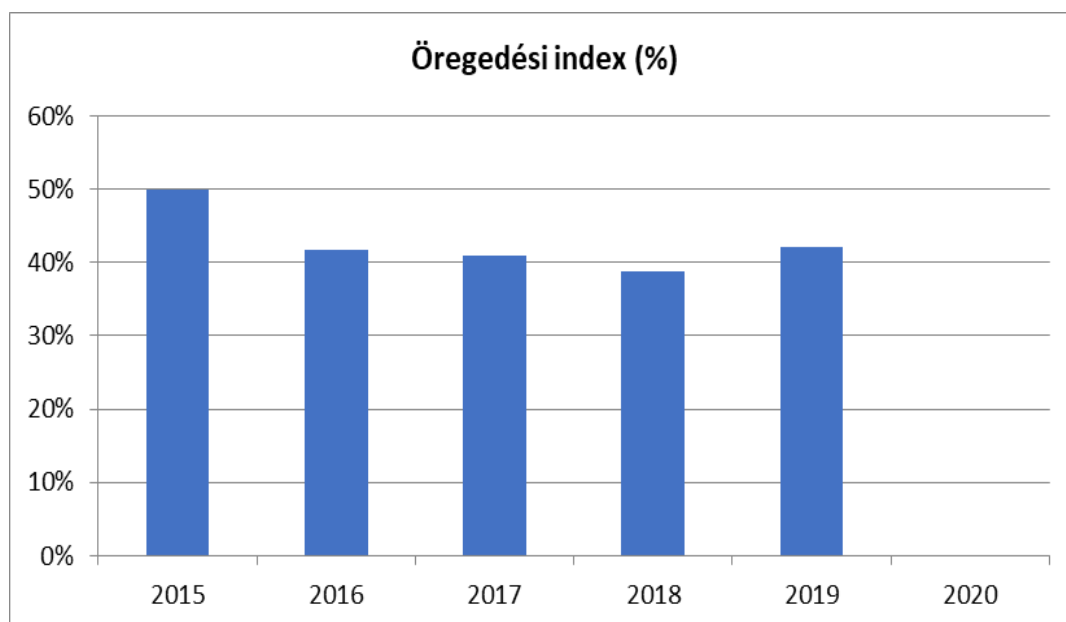
Az állandó népességből a korcsoportonkénti megoszlás alapján a 18-59 éves nők és férfiak képviselik a legnagyobb hányadot, amely 31, illetve 26 %-os arányt jelent. Ezen korcsoporton belül a férfiak jelennek meg nagyobb számban. A 65 év feletti állandó lakosok esetében a nők több, mint 50 %-kal magasabb mértékben jelennek meg, mint a férfiak, melyből feltételezhető, hogy nagyobb mértékű a férfiak elhalálzásának aránya. Ez a tendencia országos szinten is megmutatkozik.

3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2015	40	80	50,00%
2016	38	91	41,76%
2017	38	93	40,86%
2018	38	98	38,78%
2019	40	95	42,11%
2020	27	99	27,27%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az öregedési index azt jelzi, hogy 100 fő 14 év alattira mennyi 65 éven felüli fő jut. A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy valamennyi vizsgált évben jóval 100 alatti az index, vagyis a 14 év alattiak száma több mint kétszerese a 65 év felettiekének, ez alapján fiatalos a népességszerkezet. Ez azt jelenti, hogy a gyerekek fokozott figyelmet igényelnek, fokozottabb ellátására van szükségük.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2015	-39,41
2016	-40,13
2017	-51,37
2018	-6,90
2019	-52,82
2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Megfigyelhető, hogy vizsgált években az elvándorlás száma minden évben magasabb volt, mint az odavándorlás. Minél magasabb negatív szám szerepel a táblázatban, annál nagyobb a különbség a településre költözők és a településről elvándorlók között, tehát annál több az elvándoroltak száma. A községből való elvándorlás a munkahelyek hiányára, valamint a jövedelmek alacsony szintjére vezethető vissza. Kiemelkedően magas volt az elvándorlások száma a 2019-es évben.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2015	19,70
2016	-3,34
2017	30,82
2018	13,79
2019	-10,56
2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A község fiatalos népességszerkezetét támasztja alá az is, hogy az élve születések száma a vizsgált évek mindegyikében meghaladják a halálozások számát, tehát a táblázatban – a 2016-os és 2019-es évet kivéve - pozitív számokat láthatunk.

Értékeink, küldetésünk

Told Község Önkormányzata:

- az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során, intézményfenntartói szerepkörében, pályázóként és a közpolitikák alakítójaként érvényesíti;
- az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége során mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet kapjanak, elősegítve ezzel a település lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is;
- elkötelezett az egyenlő esélyek biztosításáért: minden lakos számára lehetővé kívánja tenni, hogy megkülönböztetés nélkül dolgozhasson, tanulhasson és élhessen a településen;
- a képviselő-testület és szervei döntésein keresztül is kifejezi elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén;
- a jogszabályokban meghatározott, ilyen irányú kötelező feladatok ellátásán túl a társzervekkel, civil szerveződésekkel, egyházzal, önszerveződésekkel, társulásaival, egyesületeivel és alapítványaival együttműködve közösen törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén;
- ösztönözi a hátrányos helyzetű csoportokat és egyéneket, hogy vegyenek részt a helyi közösség életében;
- esélyegyenlőségi politikáját minél szélesebb körben megismerteti a helyi munkáltatókkal, munkavállalókkal, a helyi polgárokkal és a partner szervezetekkel.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Told település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja: az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét, a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,

- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések

érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

„Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”²

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részlettszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

---

² Magyarország Alaptörvénye

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása

Az önkormányzat a feladat- és hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyekben – a törvény által biztosított keretek között – önállóan mérlegelhet. Az állampolgári öngondoskodás és együttműködési készség erősítését szolgálja az a törvényi felhatalmazás, mely szerint a képviselőtestület egyes közszolgáltatások igénybevételét rendeletében feltételekhez kötheti. A jogszabályi környezet változása miatt a helyi rendeletek felülvizsgálata és ebből következőleg a módosítása, illetve újraszabályozása folyamatos.

- 4/2013. (IV. 30.) rendelet az önkormányzat vagyonáról, a vagyonhasznosítás rendjéről és a vagyontárgyak feletti tulajdonosi jogok gyakorlásának szabályairól,
- 21/2014. (XII. 10.) rendelet a falugondnoki szolgálatról,
- 4/2015. (II.26.) rendelet a települési támogatások és ellátások helyi szabályairól,
- 7/2016. (V. 31.) rendelet Told Község Önkormányzat közigazgatási területén működő egészségügyi alapellátást nyújtó háziorvosok, fogorvosok, védőnők ellátási körzetének megállapításáról,
- 8/2017. (V. 6.) rendelet a szociális földprogram működésére vonatkozó szervezeti és működési szabályzatról,
- 1/2019. (I. 31.) rendelet az önkormányzat közművelődési feladatainak ellátásáról,
- 12/2019. (XI. 1.) rendelet Told Község Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról,
- 9/2021. (IX. 23.) rendelet a gyermekétkeztetésről,
- 3/2022. (II. 22.) rendelet Told Község Önkormányzat 2022. évi költségvetéséről.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

- Új Roma Stratégia(2019-2030)
- Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)
- „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)
- Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)
- Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózási politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózási politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

2.1.1. Told Község Önkormányzat költségvetési koncepcióját minden évben elkészíti az Önkormányzat Pénzügyi Irodája. A benne foglalt alapelvek szerint kerül kidolgozásra a költségvetési rendelet, mely meghatározza az önkormányzat által a településen élők, az ott működő civil szervezetek számára nyújtott támogatások összegét, az ösztöndíj programokra fordítandó keretet, illetve a beruházásokra, felújításokra szánt összegeket.

2.1.2. Told Község Önkormányzatának Gazdasági Programja a 2019-2024-es periódusra 2020-ban készült, melynek készítését Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a írja elő. A dokumentum olyan prioritásokat határoz meg, amelyek megvalósításával a településen élők helyzete javul, mindez az egyenlő esélyek biztosítását is segíti.

A dokumentum olyan prioritásokat határoz meg, amelyek megvalósításával a településen élők helyzete javul, mindez az egyenlő esélyek biztosítását is segíti.

- A középületek folyamatos állagmegóvása, pályázatok segítségével a korszerűsítésükre, bővítésük.
- Az óvoda, könyvtár felújítása, korszerűsítése.
- Járdák, önkormányzati utak felújítása.
- A falu képének alakítása:
  - Elhagyott, romos házak gazdáinak felszólítása a portájuk rendbetételére.
  - Tiszta, virágos porta mozgalom meghirdetése.
  - Épületek akadálymentesítésének folytatása.

- Művelődési Ház épületének szigetelése, nyílászárók cseréje.
  - Épületek karbantartása.
  - Középületek fűtésének korszerűsítése.
  - A temető és környékének rendbetétele, előtető, kinti padok, szemétkerakó helyek kialakítása.
  - Dűlőutak, belső utak gondozása.
- A település egész területén a közterületek folyamatos tisztántartása, fejlesztése. Belvízrendezési terv felülvizsgálata. A külterületi csatornák tisztítása, a belvízelvezető rendszer folyamatos karbantartása, sikeres pályázat esetén a hiányzó részeinek kiépítése. Meglévő önkormányzati utak, járdák, parkok felújítása.
- Járdaeépítés, a meglévő balesetveszélyessé vált szakaszok folyamatos felújítása.
- Játsszótér kialakítása.
- Önkormányzati dűlőutak folyamatos karbantartása, gazdák, tulajdonosok bevonásával.
- Polgárórség létrehozása.

(Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció stb.)

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Az önkormányzatok működésével, a polgármesterek, valamint a jegyző feladat- és hatáskörébe tartozó ügyek intézésére, a döntések szakmai előkészítésére, a döntések végrehajtásának szervezésére és ellenőrzésére közös önkormányzati hivatalt hoztunk létre Ártánd, Bojt, Nagykereki, Told községekkel Biharkeresztes Közös Önkormányzati Hivatal elnevezéssel, Biharkeresztes székhellyel.

Az önkormányzat kötelező- és önként vállalt feladatai teljesítése során törekszik azok szakszerű, gazdaságos, a pályázati lehetőségek teljes körű felhasználásával történő ellátására. Ennek gyakorlatban bevált formája egyes feladatok társulás keretében történő biztosítása.

- Az óvodai ellátást az **Óvodai Társulása** által fenntartott Biharkeresztes Szivárvány Óvoda és Bölcsőde nevelési intézményen keresztül biztosítjuk, a társult önkormányzatok – Biharkeresztes, Ártánd, Bojt, Nagykereki, Told – önkormányzatok közigazgatási területén Biharkeresztes székhellyel.
- A szociális alapszolgáltatások és a gyermekjóléti alapellátás magasabb szakmai színvonalon történő, hatékonyabb ellátását a **Szociális és Gyermekjóléti Társulás** által

fenntartott Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények keretében biztosítjuk az alábbi ellátásokra vonatkozóan:

- Család és gyermekjóléti szolgálat tekintetében
- Házi segítségnyújtás vonatkozásában
- szociális étkeztetés

➤ Told község tagja a berettyóújfalui székhellyel működő **Bihari Önkormányzatok Többcélú Kistérségi Társulásának**. A Társulás az alábbi feladatkörbe tartozó közszolgáltatások biztosításához kapcsolódó és térségi együttműködést igénylő feladatok közös ellátásáról gondoskodik:

1. család- és gyermekjóléti központ működtetése
2. gyermekek átmeneti gondozása helyettes szülő útján
3. esélyegyenlőséget elősegítő programok szervezése, működtetése,
4. foglalkoztatás,
5. gazdaság- és turizmusfejlesztés, idegenforgalom.

Településünk a Bihari Önkormányzatok Többcélú Kistérségi Társulása keretében látja el a család- és gyermekjóléti központ működtetésének feladatát.

Biharkeresztes és Komádi település biztosítja a Család- és Gyermekjóléti Központ számára a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló 369/2013. (X. 24.) Korm. rendeletben meghatározott ellátottak számára nyitva álló egyéb helyiségeket. A Család- és Gyermekjóléti Központnak a Biharkeresztesen nyújtott szolgáltatását Told település lakosai is igénybe vehetik.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a TEIR rendszer adatbázisából, valamint a helyi nyilvántartásokból gyűjtöttük össze. Felhasználtuk az ágazati beszámolók megállapításait, szakemberek tapasztalatait. Azoknál az adatoknál, amelyekre nyilvántartás nincs, ott a 2011. évi népszámlálás adataiból indultunk ki.

Az önkormányzat számára a koherens esélytervhez szükséges információk rendelkezésre állnak. Vannak azonban olyan területek, amelyről az információszerzés még nehézkes. Az adatok gyűjtése elsősorban a fogyatékkal élő személyek foglalkoztatásáról, iskolai végzettségéről, a nők helyi gazdaságban elfoglalt szerepéről, az idősek informatikai jártasságáról problémás.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

2016. évi felmérések szerint hazánkban 1,2 millió felett van a szegény emberek száma. Míg korábban az öregkori szegénység volt a jellemzőbb, napjainkban a gyermekeké vált azzá. Egyre többen tartoznak a mélyszegények közé is.

A szegénységnek nincs mindenki számára elfogadott, örökérvényű definíciója. Általában azokat a területi egységeket tekintjük mélyszegénység által sújtott településeknek, településrészeknek, ahol a nagyon alacsony iskolázottság és foglalkoztatási ráta, erős települési, lakóövezeti térségi koncentráció és szegregáció, az ezekből következő súlyos szociális deficit és a hátrányos társadalmi helyzet újratermelődésének nagyon nagy valószínűsége jellemzi.

A roma népességre vonatkozóan kevés hivatalos adat áll rendelkezésünkre. Toldon a 2001-es népszámlálás adatai alapján 51 fő roma nemzetiségű ember élt, mely az akkori lakosság szám 14,3 %-át jelentette. A 2011-es népszámlálás adatai alapján 53 fő roma nemzetiségű ember él a településen, ez a lakosság szám 17,1 %-a. Természetesen ezeket az adatokat fenntartásokkal kell venni. A népszámlálási adatok azért megbízhatatlanok, mivel a legtöbb roma származású ember nem vallja magát romának.

A roma lakosság szociális helyzetére vonatkozóan sincsenek pontos adatok, azonban megállapítható, hogy a roma népesség átlagos életszínvonala, lakhatási körülményei, egészségi állapota, iskolázottsága, foglalkoztatottsága a társadalom egészéhez viszonyítva lényegesen rosszabb. Munkaerő-piaci szempontból a rendszerváltás piaccgazdasági átalakulás legnagyobb vesztese a roma népesség.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább. Annak megítélése, behatárolása, hogy mekkora jövedelemből lehet megélni egy-egy településen, országtól függően más és más.

A mélyszegénységgel kapcsolatos vizsgálatok az egyén, illetve háztartás saját jövedelmi helyzetének értékelésén alapulnak. A rendelkezésünkre álló adatok alapján elsősorban a munkanélküliség, a szociális rászorultság, a gyermekek helyzete, a lakhatási viszonyok és az

iskolai végzettségek figyelembe vételével készítünk elemzéseket. A lakossági jövedelmekre és átlagkeresetekre vonatkozó adatok települési szinten nem állnak rendelkezésünkre

Told egyike a bihari térség gazdaságilag, társadalmilag hátrányos helyzetű településeinek. Hátrányos helyzete a falu elhelyezkedéséből, a lakosság összetételéből, rossz infrastrukturális ellátottságából, a kulturáltság, iskolai- szakmai végzettség alacsony színvonalából, a nagymértékű munkanélküliségből adódik. A településen lakók többsége roma lakosság, ennek okán a mélyszegénységben élők aránya is jelentős.

A 2011. évi népszámlálás adatai alapján a településen 2011-ben a *foglalkoztatottak száma 42 fő* volt. Ugyanezen évben a településen 20 fő öregségi nyugdíjban, 15 fő rokkantsági és rehabilitációs ellátásban, 16 fő hozzátartozói nyugdíjban részesült.

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből. A település gazdaságilag aktív lakosainak mintegy 8,9 %-a (2019-ben 19 fő) regisztrált munkanélküli. A regisztrált álláskereső többségének a munkanélküli és szociális ellátások, valamint a közfoglalkoztatás keretében történő alkalmazás idejére biztosított közfoglalkoztatási bér jelent állandó jövedelmet. Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. A település lakosainak, elsősorban a mélyszegénységben élők, romák otthonaik fenntartása ma már egyre nehezebb, mely oka elsősorban a munkanélküliség.

A jövedelmi helyzet igen polarizált, az egyik oldalon nyomor észlelhető, a másik oldalon, ami a ritkább, átlagon felüli anyagi helyzet. Sajnos a családok jövedelmeik felhasználásakor nélkülözik a tervszerűséget. Kiadásaik rendre meghaladják bevételeiket.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2015	28,09	63,30
2016	43,25	69,36
2017	42,86	70,76
2018	39,85	65,84
2019	42,46	49,11
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a MötV-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

Egy település gazdasági szerkezete a település gazdasági-társadalmi fejlettségét tükrözi. Bár napjainkra az egyes nemzetgazdasági ágak súlypontjai globális méretekben is a mezőgazdaság rovására és a terciér/szolgáltató szektor javára tolódtak el, az ún. gazdasági szerkezetváltás nem minden térségben, településen zajlott le azonos intenzitással. A település népességmegtartó ereje az infrastruktúrától, az önkormányzati és közintézmények működtetésétől és színvonalától egyaránt függ.

A helyi önkormányzat az Flt. 8. §-a értelmében külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatainak ellátása során

- közfoglalkoztatást szervez,
- figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
- döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai követelményeit,
- az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

Az iparban és a mezőgazdaságban lejátszódott folyamatok révén a település teljesen elszegényedett. Az elmúlt évtizedekben a tehetősebb családok elhagyták a falut jobb kilátások reményében, és helyettük szegény, többnyire roma és kisebb számban erdélyi családok telepedtek le. A helyi lakosok közül néhány embernek van munkahelye, a többiek szociális juttatásokból és időnyomunkából élnek. A földrajzi elszigeteltség, a helyi gazdaság állapota és az alacsony iskolázottság szinte semmi esélyt nem kínál a helyiek foglalkoztatására. Elmondható hogy a településen az Önkormányzat a legjelentősebb foglalkoztató, mivel ipari tevékenység nincs a településen. Az önkormányzat által állandó foglalkoztatottak száma: 2 fő teljes munkaidőben.

A lakók többségének az alkalmi munkák, mezőgazdaság biztosítanak szerény megélhetést. Toldon a regisztrált vállalkozások száma 2011-ben 22 volt, melyből a regisztrált őstermelők száma 12, regisztrált egyéni vállalkozói nyilvántartásban szereplők száma mindössze 2. Mint látható a

lakosság egy része östermelőként próbál jövedelemre szert tenni, az egyéni vállalkozások száma igen alacsony.

A településen élő aktív korú lakosság nagy részének a munkanélküli és szociális ellátásból biztosított a megélhetése.

A lakosok egy részének a környező településeken történő munkavállalás biztosít megélhetést, vállalva a mindennapos ingázást. Problémát jelent viszont, hogy a település belterületi útjai, illetve a településre vezető út állapota rossz, amely nehézséget okoz mind a tömegközlekedés, mind a saját gépjárművel történő munkavállalásban. A település belterületi útjainak és a településre vezető útnak a felújítása elősegítené, megkönnyítené a munkavállalók mindennapi ingázását is.

Az alábbi táblázat a település gazdasági aktivitásra vonatkozó adatait hasonlítja össze a kistérségi, megyei és országos területi szintekkel.

A lakosság gazdasági aktivitása, 2011

Terület	Gazdaságilag aktív				Gazdaságilag inaktív			
	Foglalkoztatott		Munkanélküli		Inaktív		Eltartott	
	Fő	%	Fő	%	Fő	%	Fő	%
Told	42	14,0	53	17,6	72	23,9	134	44,5
Berettyóújfalui	16 499	32,1	3 606	7,0	17	33,8	13	27,0
Hajdú-Bihar megye	198	36,2	37 468	6,9	157	28,8	153	28,1
Magyarország	3 942	44,5	568	6,5	2 949	22,7	2 476	26,4

Forrás: KSH, Népszámlálás, 2011

Kitűnik, hogy a valamennyi mutató esetében a település értékei negatív irányban elmaradnak az országos, sőt a megyei és kistérségi értékektől is. Toldon 2011-ben a foglalkoztatottak aránya nagyon alacsony, mindössze harmada az országos értéknek, a gazdaságilag aktív népességnek az 55,79 %-a munkanélküli. Az eltartottak aránya jóval magasabb még a kistérségi és megyei szintnél is. A gazdaságilag inaktív lakosok aránya 68,4 %, mely jóval magasabb, mint akár a kistérségi, megyei, vagy országos érték.

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	Nyilvántartott álláskereső aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2015	13,42%	11,76%	12,59%
2016	5,33%	8,26%	6,80%
2017	11,26%	11,97%	11,62%
2018	12,33%	7,38%	9,86%
2019	6,57%	7,94%	7,26%
2020	7,55%	2,32%	9,88%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Ezek az adatok arra mutatnak rá, hogy Toldon a 15-64 év közötti lakónépességhez képest milyen arányú a nyilvántartott álláskeresők száma, ez miként változott az elmúlt években, illetve, hogy milyen az arány a férfiak és nők között. Az adatok tanúsága szerint 2017-től az évek előrehaladásával folyamatosan csökkent a nyilvántartott álláskeresők száma. A nyilvántartott álláskeresőkön belül a férfiak és nők aránya változó.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Fő összesen	34	18	31	27	19	0
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	1,00	3,00	1,00	2,00	n.a.	n.a.
	%	2,94%	16,67%	3,23%	7,41%	-	-
21-25 év (TS 038)	Fő	7,00	3,00	3,00	4,00	1,00	n.a.
	%	20,59%	16,67%	9,68%	14,81%	5,26%	-
26-30 év (TS 039)	Fő	4,00	1,00	5,00	4,00	4,00	n.a.
	%	11,76%	5,56%	16,13%	14,81%	21,05%	-
31-35 év (TS 040)	Fő	4,00	2,00	4,00	3,00	1,00	n.a.
	%	11,76%	11,11%	12,90%	11,11%	5,26%	-
36-40 év (TS 041)	Fő	1,00	2,00	2,00	2,00	1,00	n.a.
	%	2,94%	11,11%	6,45%	7,41%	5,26%	-
41-45 év (TS 042)	Fő	3,00	1,00	2,00	2,00	2,00	n.a.
	%	8,82%	5,56%	6,45%	7,41%	10,53%	-
46-50 év (TS 043)	Fő	4,00	1,00	2,00	1,00	3,00	n.a.
	%	11,76%	5,56%	6,45%	3,70%	15,79%	-
51-55 év (TS 044)	Fő	4,00	3,00	6,00	5,00	3,00	n.a.
	%	11,76%	16,67%	19,35%	18,52%	15,79%	-
56-60 év (TS 045)	Fő	6,00	1,00	5,00	2,00	3,00	n.a.
	%	17,65%	5,56%	16,13%	7,41%	15,79%	-
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	n.a.	1,00	1,00	2,00	1,00	n.a.
	%	-	5,56%	3,23%	7,41%	5,26%	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A regisztrált munkanélküliek korcsoportonkénti bontása, illetve idősoros változása rámutat arra, hogy a munkanélküliség a különböző korosztály tekintetében miként változik a településen. Toldon a korcsoportonkénti bontásból megállapítható, egyforma arányban vannak a különböző korcsoportok jelen a regisztrált munkanélkülieken belül, 2019-ben pedig csak 1 fő 25 év alatti munkanélküli volt regisztrálva.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkn belül (TS 058)
	%	%
2015	38,24%	30,77%
2016	50,00%	66,67%
2017	48,39%	33,33%
2018	74,07%	40,00%
2019	63,16%	50,00%
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat azt mutatja meg, hogy milyen arányban vannak a tartós munkanélküliek a településen. Minél magasabb a tartós munkanélküliek számaránya, annál inkább szükséges a beavatkozások tervezése, figyelemmel a nemek közötti különbségre.

A munkanélküliek csoportján belül meglehetősen magas a tartósan munka nélkül lévők aránya a vizsgált években. A településen a regisztrált munkanélkülieken belül a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartásban lévő személyek aránya 2017-től folyamatosan emelkedett. A nemek arányát megvizsgálva megállapítható, hogy a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartásban lévő személyek között a férfiak és nők aránya évente változó. A tartós elhelyezkedési problémákkal küszködők munkaerő-piacra történő visszavezetése továbbra is jelentős kihívást jelent az önkormányzatnak.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

Aki nem szerzett középfokú végzettséget vagy szakképesítést, hátrányos helyzetű munkavállalónak kell tekinteni. A nem megfelelő – alacsony vagy a munkáltatói igényektől eltérő – iskolai végzettség, szakképzettség az elhelyezkedést megnehezíti.

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2015	34	7	20,59%	22	64,71%	5	14,71%
2016	18	4	22,22%	9	50,00%	5	27,78%
2017	31	6	19,35%	23	74,19%	2	6,45%
2018	27	6	22,22%	16	59,26%	5	18,52%
2019	19	5	26,32%	11	57,89%	3	15,79%
2020	17	3	17,65%	13	76,47%	1	5,88%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nyilvántartott álláskeresők közül a legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők száma magas (2020-ban 17 álláskeresőből 16 fő, az álláskeresők 94%-a), mely növekedést mutatott a vizsgált időszakban. Az álláskeresők közül 2020-ban 1 fő rendelkezett középfokú végzettséggel, felsőfokú végzettségű álláskereső nem volt.

A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a 15 évesnél idősebb lakosságból az alacsony iskolai végzettségűek aránya igen magas érték, ez pedig nehezíti elhelyezkedési esélyeiket is. Az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők arányában magas száma összefügghet azzal is, hogy 2001-ben az idősebb korosztályból sokan éltek még, akik 6 elemi, vagy annál alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkeztek.

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

A településen jelenleg nem tapasztalhatók olyan gazdasági folyamatok, amelyek az állástalanok számát csökkenthetnék. Az önkormányzat a legfőbb foglalkoztató, ezért a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetben lévő álláskeresők számára kiemelt jelentőséggel bír az önkormányzat által szervezett **közfoglalkoztatás**. Az önkormányzatnak hosszú távú és startmunkaprogramban való részvételre van lehetősége évek óta, mely keretében a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Berettyóújfalui Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya által biztosított közfoglalkoztatási programokat teljeskörűen igénybe veszi.

A közfoglalkoztatás egy, a munkaviszonytól elkülönülten kezelendő, állam által részben vagy egészben finanszírozott speciális jogviszony, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerőpiacra. A közfoglalkoztatás a jelenlegi piaci és gazdasági környezetben számottevő lehetőséget jelent a hátrányos helyzetű álláskeresők – kiemelten a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra (a továbbiakban: FHT) jogosultak – átmeneti jellegű, határozott időtartamú foglalkoztatására. Valamennyi program kiemelt sajátossága maga az

értékteremtés, a közfoglalkoztatottak munkájukkal hozzájárulnak a település ápolásához, a gyermekétkeztetés támogatásához, a szociális természetbeni ellátások megteremtéséhez, közben elsajátíthatnak a munkavállaláshoz szükséges kompetenciákat is.

Továbbra is fontos a munkaerő-piacra való visszakerülés esélyének növelése érdekében a szakmai végzettséget adó képzések szervezése, és az érintettek képzésbe való integrálása. Az önkormányzat meghatározott célcsoportok elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedését a munkaügyi központ által szervezett képzésekhez történő csatlakozással is igyekszik támogatni.

A hosszú távú közfoglalkoztatással egybekötött képzési program révén olyan szakmát "tanulhatnak ki" a résztvevők, amely a későbbiekben önálló megélhetési lehetőséget is biztosíthat számukra.

A közfoglalkoztatás rendszerének kibővítése nyomán a 2011. utáni években jelentős mértékben nőtt a közfoglalkoztatottak száma. A nagymértékű emelkedés 2015-ig tartott, mivel a közfoglalkoztatás elsődleges célját - a munkaerő-piacra történő visszajuttatást - sok esetben nem képes elérni. Miután a közfoglalkoztatás feltételeit némiképp szigorították, így 2015-től megindult a közfoglalkoztatottak számának folyamatos csökkenése, majd 2020-ban ismét növekedés tapasztalható.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2015	73	77
2016	n.a.	84
2017	61	60
2018	61	59
2019	73	59
2020	71	69

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Összességében elmondható, hogy a mélyszegénységben élők és a településen nagy létszámban élő romák foglalkoztatásában kap jelentős szerepet a közfoglalkoztatási program. Ezen csoport igen jelentős részének a közfoglalkoztatás jelenti az egyetlen reális esélyt a munkához való jutásra.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

Továbbra is fontos a munkaerő-piacra való visszakerülés esélyének növelése érdekében a szakmai végzettséget adó képzések szervezése, és az érintettek képzésbe való integrálása. Az önkormányzat meghatározott célcsoportok elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedését a munkaügyi központ által szervezett képzésekhez történő csatlakozással is igyekszik támogatni.

Az aktív korú népesség egy része helyben, másik része Biharkeresztesen, vagy más környező településeken dolgozik, éppen ezért fontos a vonzáskörzetben lévő munkahelyek elérhetősége. Településünkön a tömegközlekedés megoldott, a legközelebbi vasútállomás Biharkeresztesen található.

A munkanélküliek elhelyezkedésének segítésére az önkormányzat állásinterjúra való felkészítéseket szervez, ahol érdekes és fontos információk hangzanak el az állást keresők számára, valamint megismerkedhetnek a helyes önéletrajz írásával is.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

A településen nincs általános iskolai és középfokú felnőttképzés, de külső szervek különböző képzéseket biztosítanak elsősorban a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetben lévő álláskeresők, pályakezdők mihamarabbi munkaerő-piacra történő visszakerülés érdekében.

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2015	34	3
2016	18	3
2017	31	0
2018	27	1
2019	19	0
2020	17	1

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat egy fontos munkaerő-piaci helyzetre, a pályakezdők helyzetére irányítja a figyelmet. A pályakezdők elhelyezkedési esélye a településen kilátástalan, mert helyben nincs munkahely, viszont ennek ellenére pályakezdő álláskereső évek óta minimális, vagy néhány évben nem is volt.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

Továbbra is fontos a munkaerő-piacra való visszakerülés esélyének növelése érdekében a szakmai végzettséget adó képzések szervezése, és az érintettek képzésbe való integrálása. Az önkormányzat meghatározott célcsoportok elsődleges munkaerőpiacon történő elhelyezkedését a munkaügyi központ által szervezett képzésekhez történő csatlakozással is igyekszik támogatni.

A településen nincs általános iskolai és középfokú felnőttképzés, de külső szervek különböző képzéseket, tréningeket biztosítanak elsősorban a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetben lévő álláskeresőket, pályakezdőket, 50 év feletti, elavult szakképzettséggel, illetve szakképzettséggel nem rendelkezők segítségére a minél hamarabbi munkaerő-piacra történő visszakerülés érdekében.

A hosszú távú közfoglalkoztatással egybekötött képzési program révén olyan szakmát "tanulhatnak ki" a résztvevők, amely a későbbiekben önálló megélhetési lehetőséget is biztosíthat számukra. A képzést követően az önkormányzat közfeladatainak hatékonyabb és gyorsabb ellátását segítik tevékenységükkel. Az elérni kívánt eredmény az, hogy az új szakképesítéssel a dolgozók (re)integrálódjanak az elsődleges munkaerőpiacra.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

Az önkormányzatunk által szervezett közfoglalkoztatás keretében mélyszegénységben élők és romák is foglalkoztatásra kerülnek önkormányzati intézményekben is.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Az egyenlőtlenség meglétét bizonyító esetekről nincs tudomása az önkormányzatnak, ha mégis érzékelhető a mindennapok során, az a társadalomban meglévő előítéletek alapján értelmezhető. Ezek ellen minden lehetséges eszközzel fel kell lépni.

i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei;

A digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei településünkön adottak. A Könyvtárban biztosított a lakosság számára szükség esetén a számítógép- és internet használat, e-mail fiók létrehozása igény szerint, e-mail küldés, számítógépes alapismeretek oktatása is.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

Az Szt. módosítása 2015. március 1-jétől jelentős változásokat hozott a pénzbeli és természetbeni szociális támogatások rendszerében, és ezzel összefüggésben a módosított Szt. 132. § (4) bekezdésének g) pontja felhatalmazást adott az önkormányzatnak a támogatások megállapítása, kifizetése, folyósítása, valamint ellenőrzése helyi szabályainak rendeletben történő szabályozására

is. Az Szt. 134/E. §-ában előírt kötelezettség miatt szükségessé vált Told Község Önkormányzat a szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátások és szolgáltatások helyi szabályozásáról szóló 9/2013. (IV. 30.) önkormányzati rendelete egyidejű hatályon kívül helyezésével egy új önkormányzati rendelet megalkotása. A fentiek figyelembe vételével született meg Told Község Önkormányzat Képviselő-testületének 4/2015. (II. 26.) önkormányzati rendelete a települési támogatások és ellátások helyi szabályairól.

Az Szt.-ben az állami szabályozási hatáskörben nyújtott és az önkormányzatok segélyezéssel kapcsolatos feladatai elválasztásra kerültek. Az Szt. 2015. március 1-jétől csak a kötelező ellátásokra vonatkozó szabályokat tartalmazza. A kötelező segélyek körén kívül további ellátások nyújtásáról és a jogosultsági feltételekről az önkormányzat szabadon dönthetett. Az Szt. az önkormányzatok által biztosítandó segélyek tekintetében annyit ír elő, hogy az önkormányzat a helyi viszonyokhoz mérten, a krízishelyzetben levő személyek számára, illetve a helyi szociális problémák kezelésére települési támogatást nyújt.

Tekintettel a fentiekre, a szociális támogatásokról szóló önkormányzati rendeletben 2015. március 1-jei hatállyal bevezetésre került a rendszeres jellegű települési támogatás és a rendkívüli települési támogatás fogalma.

A Képviselő-testület az ellátások biztosításával a szociális szempontokból rászorult családok életminőségén kíván javítani, egyidejűleg ösztönözni kívánja a kérelmezőket arra, hogy maguk is tegyenek meg minden tőlük elvárható annak érdekében, hogy családjuk eltartásáról elsősorban kereső tevékenységből származó jövedelemből tudjanak gondoskodni.

Települési támogatás formái:

- ***a lakhatáshoz kapcsolódó rezsiköltségekhez való hozzájárulás:*** Az önkormányzat települési támogatást nyújt a szociálisan rászorult személyeknek, családoknak az általuk lakott lakás fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásai viseléséhez, a rendeletben meghatározott feltételek fennállása esetén.
- ***az elhunyt személy eltemettetésének költségeihez való hozzájárulás:*** Az önkormányzat képviselő-testülete támogatást nyújt annak, aki a meghalt személy eltemettetéséről gondoskodott, annak ellenére, hogy arra nem volt köteles, vagy tartásra köteles hozzátartozó volt ugyan, de a temetési költségek viselése a saját, illetve családja létfenntartását veszélyezteti.
- ***születési támogatás:*** Születési támogatásra jogosult 5.000 Ft összegben az a család, ahol kisgyermek születik, illetve gyermeket fogadnak örökbe és akinek családjában az egy főre jutó jövedelem legfeljebb az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 500 %-a.

A támogatás megállapításához szükséges a család ezen irányuló kérelmének hivatalhoz történő benyújtása a születést követő 30 napon belül.

- **születésnap** *támogatás*: Születésnapra jogosult 5.000 Ft összegben az a 90. életévét betöltött személy, akinek családjában az egy főre jutó jövedelem legfeljebb az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 500 %-a. A támogatás megállapításának ezen formája hivatalból történik.
- **idősek és rászorultak karácsonyi támogatása**: Jövedelmi helyzetre tekintet nélkül pénzbeli ellátásként idősek és rászorultak karácsonyi támogatásában részesül az a személy, aki
  - Told község közigazgatási területén legalább 1 éve állandó bejelentett lakóhellyel rendelkezik és életvitelszerűen a településen él, és
  - az adott év december 31. napjáig betölti a 60. életévét,
  - Told község közigazgatási területén legalább 1 éve állandó bejelentett lakóhellyel rendelkezik és életvitelszerűen a településen él, és Ártánd Község Önkormányzata által szociális ellátásra jogosult.
- **szociális célú tüzelőanyag támogatás**: Told Község Önkormányzata, hozzájárulva a tüzelőanyag költségekhez, évente egyszeri, természetbeni szociális célú tüzelőanyag támogatást nyújt a szociálisan rászoruló személyek részére.

Az önkormányzat a létfenntartást veszélyeztető, rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzdő személyek részére rendkívüli települési támogatást nyújt.

A fenti önkormányzati támogatástípusok mellett a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Berettyóújfalui Járási Hivatala is nyújt különböző, az Szt.-ben szabályozott pénzbeli és természetbeni ellátásokat:

- Időskorúak járadéka
- Ápolási díj
- Közgyógyellátás
- Aktív korúak ellátása egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás
- Aktív korúak ellátása –foglalkoztatást helyettesítő támogatás
- Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság

Az álláskereső részére **álláskeresői ellátásként** álláskeresői járadék, nyugdíj előtti álláskeresői segély, valamint költségtérítés jár. Az álláskeresői járadék maximum 90 nap lehet, a munkaerő-

piaci járulékalap 60 %-a, legfeljebb a jogosultság kezdő napján hatályos kötelező legkisebb munkabér napi összegének megfelelő összeg.

Az alábbi adatokból látható, hogy 2017-től folyamatosan csökken a nyilvántartott álláskereső aránya az aktív korú (15-64 év közötti) népesség körében, ezzel párhuzamosan az álláskeresői ellátásban részesülők aránya is csökkenő tendenciát mutat. Az álláskeresői mindössze 11 %-a részesült 2019-ben álláskeresői ellátásban.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresői ellátásai I.

Év	Nyilvántartott álláskeresői száma (TS 052)		Álláskeresői ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresői száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2015	34	18,58%	3	8,82%
2016	18	10,84%	3	16,67%
2017	31	19,62%	4	12,90%
2018	27	17,42%	3	11,11%
2019	19	13,38%	2	10,53%
2020	17	9,88%	8	47,05%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresői ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresői száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresői száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2015	10	29,41%	12	35,29%	13	38,24%
2016	8	44,44%	17	94,44%	11	61,11%
2017	6	19,35%	23	74,94%	10	32,26%
2018	15	55,56%	19	70,63%	18	66,67%
2019	11	57,89%	19	99,21%	13	68,42%
2020	2	11,76%	9	52,94%	10	58,82%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az FHT a tartósan munkanélküliek esetében bír relevanciával, és mivel az álláskeresői jelentős része esik ebbe a kategóriába, ezért fontos információ, hogy ők mekkora arányban jutnak ellátáshoz. Az adatokat látva az FHT továbbra is jelentős szereppel bír az álláskeresői támogatási formái közt. Amennyiben az álláskereső nem tesz eleget az igénybevétel feltételeinek, vagy nem felel meg minden jogosultsági kritériumnak, úgy az ellátástól könnyen eleshet.

A táblázatból egyértelműen kiolvasható, hogy a munkanélküliek magas arányban részesülnek foglalkoztatást helyettesítő támogatásban, minden évben 70 % feletti arányt láthatunk. A nyilvántartott álláskereső magas aránya részesül valamilyen ellátásban.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2015	1
2016	1
2017	1
2018	2
2019	2
2020	1

Forrás: TeIR, KSH

Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban csupán egy fő részesült a községben.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

A község infrastrukturális feltételei megfelelőek, bár a faluban nincs kiépítve szennyvízrendszer és a gázvezeték sem ér el minden utcába. A beépült utcák aszfaltozására az önkormányzat által megnyert pályázatok útján kerül sor.

A településen a belvíz elvezetés nem megoldott, ez esőzések esetén jelentős problémát okoz. A település számos területén nem folyik el a csapadékvíz, melyek oka a csapadékvíz elvezető csatorna hiánya.

A lakásállomány, leginkább annak minősége, illetve az újonnan épült lakások aránya jól mutatja egy település jövedelmi viszonyait, fejlettségi szintjét, dinamikáját.

Told „korára” a lakásállomány korából is következtethetünk, segítve annak megítélését, mennyire fiatalos a község településképe. Meghatározó az új/régi lakások teljes lakásállományon belül elfoglalt aránya, és az építkezések dinamikája. A toldi lakások 2011-es számbavétele alapján a lakásállományban 23,8 % az 1946. előtt épült lakások aránya. Az építkezések dinamikáját tekintve megállapítható, hogy 1946-1960. között épült a település lakásainak legnagyobb része, 35 %-a (46

db lakás), majd csökkent az új lakások száma, viszont az 1991-2000. évek közötti időszakban ismét emelkedés figyelhető meg, ebben az időszakban 13 új lakás épült. Ennek ellenére összességében megállapítható, hogy a 20 évnél régebbi épületek 95 %-os részarányukkal Told községet „idős” településsé teszik.

A község lakásállománya 2008 – 2011. között állandónak mondható. 2008-ban 150 lakást tartottak nyilván, mely 2011-re 149 lakásra csökkent. Egy-egy lakásban átlag 2,39 fő él.

Az épített lakásokon belül a négy és több szobás lakások arányából következtethetünk a lakosság életszínvonalára, anyagi körülményeire. A 2011-es Népszámlálás adatai alapján a lakásállomány 16,9%-a egyszobás, 49,3%-a kétszobás, 24,6%-a háromszobás, míg 9,2%-a négy és többszobás lakás volt.

A 2011-es népszámlálási adatok alapján a lakásállomány 10 %-a összkomfortos, 31,5%-a komfortosnak, 12,3 %-a félkomfortosnak, viszont a lakások csaknem fele (44,6%-a) komfort nélkülinek tekinthető. 2011-ben 2 szükséglakás volt.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüemi ivóvízvezeték- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2015	130	n.a.	n.a.	66,15%	n.a.	56,15%
2016	130	n.a.	n.a.	66,15%	n.a.	56,15%
2017	130	n.a.	n.a.	66,15%	n.a.	56,15%
2018	130	n.a.	n.a.	66,15%	n.a.	56,92%
2019	130	n.a.	n.a.	66,15%	n.a.	53,08%
2020	130	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A lakásállomány száma 2012-től 130 lakás. A településen veszélyeztetett lakhatási helyzet, hajléktalanság nincs. A lakott házak állaga változó, a településen sok a lesújtó állapotban lévő ház, a víz sincs bevezetve a házak nagy részébe. Lakásviszonyaik az átlagosnál rosszabbak. Az időskorúak lakhatási helyzete a település viszonylatában azonban megfelelőnek mondható.

A településen nincs bentlakásos idősök otthona, legközelebbi otthon Biharkeresztesen található.

A településen működő intézmények épületeinek állapota megfelelő, azok felújítása folyamatosan történik.

a) bérlakás-állomány;

A településen nincs bérlakás.

b) szociális lakhatás;

A település nem rendelkezik szociális lakhatást biztosító szociális lakásállománnyal sem.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok;

A településen nincs egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlan.

d) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság;

Elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság nincs a településen.

e) lakhatást segítő támogatások;

Az önkormányzat a települési támogatások és ellátások helyi szabályozásáról szóló 4/2015. (II.26.) önkormányzati rendelet alapján támogatást nyújt a szociálisan rászorult személyeknek, családoknak az általuk lakott lakás fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaik viseléséhez, a rendeletben meghatározott feltételek fennállása esetén.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2015	98	n.a.
2016	71	n.a.
2017	70	n.a.
2018	74	73
2019	93	80
2020	79	82

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A mindennapi létfenntartás mellett a lakás fenntartására fordított kiadások igen megterhelőek a célcsoport családjai számára. A terhek enyhítését szolgálja az Szt-ben és a helyi rendeletben meghatározott feltételek fennállása esetén igénybe a lakhatáshoz kapcsolódó rezsiköltségekhez való hozzájárulás. Településünkön természetbeni ellátásként a szolgáltatóhoz utalással történik a támogatás megállapítása.

f) eladósodottság;

Az eladósodottság mértékét illetően nincsenek adataink. Általánosságban elmondható, hogy a lakhatás, a lakásfenntartással kapcsolatos rendszeres kiadások viselése, illetve a lakáscélú hiteltörlesztés hatalmas terhet jelent a családok számára. Az utóbbi időszak kormányzati intézkedései fontos előrelépést jelentett e terhek enyhítése terén. Külön adósságcsökkentés céljából nyújtott támogatás már nem érhető el, hiszen az Önkormányzatok egységesen települési támogatás keretében nyújthatnak segítséget a szociálisan rászorulóknak számára. Az eladósodás megelőzése érdekében nyújtható a fentebb már említett lakásfenntartási támogatás, illetve rendkívüli települési támogatás keretében átmeneti segítyt.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása;

A településen nincsenek olyan lakások, melyek külterületen és nem lakóövezetben helyezkednek el. A közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés az egész településen egyenlő feltételekkel biztosított.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Told községben szegregátumnak nevezett településrész jelenleg nem azonosítható be, nem különülnek el egy adott településrészen belül az egyes védett tulajdonságokkal rendelkező csoportok.

a) a telep, /szegregátum mint lakókönyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);

nem releváns

b) a telepen, /szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;

nem releváns

c) a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai;

nem releváns

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés;

A Magyarország helyi önkormányzatokról szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) 4. pontja határozza meg, hogy az egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások kötelezően ellátandó feladata az önkormányzatnak. Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXII. törvény 5. §-a értelmében a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziiorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó háziiorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról, és
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

Egy adott település egészségügyi ellátórendszerének kihasználtságát nagymértékben befolyásolja a lakosság korösszetétele. Az életkor előrehaladtával természetesen egyre gyakrabban jelentkeznek a különböző egészségügyi problémák, amelyek megterhelik az alapellátást és erre az egészségügyi, valamint a szociális ellátórendszernek is fel kell készülnie.

A születések száma alacsony és csökkenőtendenciát mutat. A lakosság keveset törődik egészségével, keveset mozog, helytelenül táplálkozik, magas a dohányosok és alkoholfogyasztók aránya stb.

Az egészségi állapotot jól tükrözi a születéskor várható átlagos élettartam mérőszáma, vagyis az az életkor, amelyet átlagosan megélhet egy ma született nő vagy férfi. Az Európai Unió országainak átlagában a nők 81-82 év, a férfiak 75 év körüli élettartamra számíthatnak.

Magyarországon ez az élettartam a nők körében átlagosan 76 év, a férfiaknál 68 év (2001. évi adatok).

A települési önkormányzat az **alapszolgáltatások** megszervezésével segítséget nyújt a rászorulóknak részére, életvitelük fenntartásában, valamint egészségügyi állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziiorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziiorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2015	1	0	0	0	25	n.a.
2016	1	0	0	0	20	n.a.
2017	1	0	0	0	18	1
2018	1	0	0	0	18	1
2019	1	0	0	0	15	0
2020	1	0	0	0	11	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A község egészségügyi ellátása megfelelő. A településen önálló orvosi praxis nincs, a település lakóit az egyik biharkeresztesi **házi orvos** látja el, heti egy alkalommal, a településen történő rendeléssel, a többi napon, Biharkeresztesen folytatódik az orvosi ellátás, mely 5 km távolságra van Told községtől. Az orvosi rendelő 2022-ben felújításra került, az épület bővítésével és felújításával, infrastrukturális fejlesztésével korszerű, a mai kor követelményeinek, igényeinek megfelelő ellátást biztosító intézménnyel rendelkezik az önkormányzat. Megvalósult az akadálymentesítés a Toldi rendelőben, ennek megoldása a fogyatékkal élők, a gyermekes anyák és az idősebb korosztály esélyegyenlősége szempontjából igen fontos. Egy védőnő és egy ápolónő segíti az orvos munkáját. A rendelő kapacitása a település szezonális, illetve állandó betegsáma mellett kielégítőnek mondható.

Az orvosi rendelővel egy épületben található egészségházban működik a védőnői szolgálat. A település Biharkeresztes I. védőnői körzettel alkot egységet, csatolt település formájában 1 fő védőnővel. A tanácsadások heti egy alkalommal vannak. **A területi védőnői ellátás** a védőnő illetékességi területén lakcímmel rendelkező, vagy életvitelszerűen ott tartózkodó és a védőnői gondozás iránti igényt írásban bejelentő várandós és gyermekágyas anyákat, újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermekeket, valamint az oktatási intézménybe nem járó, otthon gondozott tanköteles korú gyermekeket, fiatalokat érinti.

Járó- és fekvőbeteg ellátás csak a kistérségi központban, Berettyóújfaluban a Gróf Tisza István Kórházban működik. A szakorvosi ellátást igénylő betegeket ezért a házi orvos a berettyóújfalui, illetve debreceni szakorvosi rendelőintézetbe utalja. Az idős, mozgásukban korlátozott, illetve önálló közlekedésre képtelen személyek számára, szükség szerint a falugondnoki szolgálat gépjárműve igényelhető.

A **fogorvosi ellátást** a Biharkeresztesen működő fogszakorvosi rendelő biztosítja.

Mivel a településen gyógyszerértár nem működik a gyógyszereket és segédeszközöket a Biharkeresztesen található **gyógyszerértár** biztosítja. Az idősek és rászorulóknak a falugondnoki szolgálat segítségével ki tudják gyógyszereiket hozatni.

Biharkeresztes, Ártánd, Bedő, Berekböszörmény, Bojt, Körösszegapáti, Mezőpeterd, Nagykereki, Told és Váncsod települések területén az alapellátási **orvosi ügyeletet** Biharkeresztesi központtal központi orvosi ügyelet formájában biztosított. Az alapellátáshoz kapcsolódó házi orvosi és házi gyermekorvosi ügyeleti ellátásról való gondoskodás érdekében az Önkormányzat 2021. július 1. napjától az Országos Mentőszolgálatot kérte fel Biharkeresztes településen az ügyeleti szolgálat működtetésére.

Az Országos Mentőszolgálat hétköznapokon éjszaka, és hétfőn, valamint ünnepnapokon biztosítja a betegek sürgősségi ellátását. A településen mentőállomás is működik, mely az egykori gyermekorvosi rendelő helyén került kialakításra.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkor kötelező szűrésekhez) való hozzáférés;

A lakosság jobb egészségi állapotának elérésében kiemelt jelentőséggel bírnak a **preventív tevékenységek**, vagyis a szűrések, az egészséges életmód és táplálkozás terjesztése, valamint a lelki egészségvédelem, különös tekintettel a szív- és érrendszeri megbetegedések vonatkozásában. Kiemelten fontos a szűrő-vizsgálatokon való részvételi arány emelése, különösen a középkorú lakosság körében. Az egészségfejlesztési nevelőtevékenység beépülése a közoktatási programokba is jelentősen hozzájárulhat az egészségtudatosság erősödéséhez.

A lakosság egészségügyi és szociális állapotának javításához a helyben biztosítható tárgyi és intézményi feltételeket, az egészségügyi és szociális szolgáltatások színvonala és a lakosság különböző csoportjai számára az egyenlő mértékű hozzáférés biztosítása teremti meg az életkilátások javulását.

Minden évben lehetőség van a debreceni emlőcentrumban a behívott nők emlőszűrésére. A toldi önkormányzat támogatja ezt a vizsgálati lehetőséget, igény szerint ingyenes beutazást biztosít. Sajnálatos viszont, hogy a hosszú évtizedeken keresztül helybe érkező tüdőszűrő mára megszűnt.

b) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés;

A gyerekek fejlesztése már a legkisebknél elkezdődik. A szakértői és rehabilitációs bizottság javaslata alapján a nevelési és oktatási intézményekben sajátos nevelési igény típusa szerint logopédus, gyógypedagógus, pszichológus, fejlesztőpedagógus, gyógytestnevelő szakembert kellene bevonni a fejlesztő tevékenységbe. A helyi oktatási intézményekben jelenleg utazó

logopédus foglalkozik a gyermekekkel, a többi területen fejlesztésre szoruló gyermekek ellátásáról a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Berettyóújfalui Tagintézménye gondoskodik.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése;

Az önkormányzat a közétkeztetést a településen 2011-ig az óvodában lévő saját konyhával oldotta meg, de mivel a konyha már felújításra szorult volna, akadálymentesítése sem megoldott, eszközei elavultak voltak, ezért 2012-től az önkormányzat a Sörpark Kft. közreműködésével nyújt ellátást az óvodai és a szociális étkeztetést igénylők számára. A **közétkeztetés** megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. A Sörpark Kft, mint szolgáltató minőségi és mennyiségi ellenőrzése folyamatos, szakember bevonásával történik.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés;

A **szabadidősport** szervezésének, az emberek mozgósításának a megvalósításban kiemelt szerepe van az önkormányzatnak, a helyi civil szervezeteknek, az önkénteseknek, a szolgáltatást nyújtó vállalkozásoknak, illetve a lakóközösségnek, a családnak, a baráti közösségeknek és az egyénnek. A sportnak jelentős szerepe van az egészségmegőrzésben, a személyiség formálásban, a közösségi magatartás kialakítása területén. Az egészséges életmód szerves része a sportolás is.

A sportnak jelentős szerepe van az egészségmegőrzésben, a személyiség formálásban, a közösségi magatartás kialakítása területén. Az egészséges életmód szerves része a sportolás is. A település sportcsarnokkal nem rendelkezik, viszont a gyermekek sportolási lehetősége a településen belül megoldott, a rendeltetésszerűen használt és üzemben tartott sportpálya területén. A rendszeres mozgás, a sport a gyermekek egészséges fejlődését, ellenálló képességét segíti, ezért a jövőre nézve tovább kell erősíteni ezt a lehetőséget, hogy helyben minél több gyermek élhessen a szabadidő ilyen módon való eltöltésével. A 18 év alatti korosztály többsége kizárólag intézményi keretek között testnevelés órán, foglalkozáson végez csak rendszeres testmozgást.

Az óvodában külön tornaszoba nincs, a gyerekek testnevelése a foglalkoztatóban folyik.

A településen modern, Európai Unió előírásoknak megfelelő játszótér áll rendelkezésre a gyerekek számára.

Törekedni kell komplex - a testedzés mellett a kultúra egyéb területeit is magába foglaló - a szabadidő programok népszerűsítésére. A rendezvények jellegét, helyszínét és időpontját a lakosság érdeklődéséhez kell igazítani. A programok, rendezvények, események szervezésénél jobban kell építeni a családokra, mert a gyermekek és a szülők együtt eredményesebben motiválhatók, mint külön-külön. Fontos feladat a szabadidősport tevékenységre szakosodó társadalmi szervezetek és csoportok megalakításának segítése.

A Belügyminisztérium és a Magyar Labdarúgó Szövetség támogatásával 24 településen épült

multifunkcionális rekortán sportpálya, köztük Toldon is. A sportpálya nemcsak labdarúgásra, hanem közösségi sportprogramokra, versenyekre, kosárlabda edzésekre is használható.

Folyamatosan tájékoztatást kell adni a település lakosságának az elért eredményekről, másrészt a sportrendezvények helyének, idejének közlésével fel kell kelteni az érdeklődést a helyi újság, valamint a település honlapjának (www.told.hu) igénybevételével.

Törekedni olyan kiadványok megjelentetésére, amelyek minden korosztályban felkeltik az érdeklődést a sport, az egészséges és a környezettudatos életmód iránt.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

Toldon a **szociális ellátást** a társulások formában működő Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények látja el, melynek fenntartója a Biharkeresztes, Ártánd, Bedő, Berekböszörmény, Bojt, Nagykereki, Told önkormányzatai által létrehozott Szociális és Gyermekjóléti Társulás. Az intézmény által nyújtott szociális szolgáltatások közül a településen az alábbi ellátások biztosítottak:

- *Szociális étkeztetés* Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezését biztosítják, akik azt önmaguknak, illetve önmaguknak és eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani. A szociális étkeztetés társulások formában történő megvalósítását a Sörpark Kft biztosítja.
- *Házi segítségnyújtás:* Házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást biztosítják. A házi segítségnyújtás keretében szociális segítséget vagy - a szociális segítség tevékenységeit is magába foglaló - személyi gondozást kell nyújtani.

Szociális segítség keretében biztosítani kell

- a) a lakókörnyezeti higiénia megtartásában való közreműködést,
- b) a háztartási tevékenységben való közreműködést,
- c) a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében és a kialakult veszélyhelyzet elhárításában történő segítségnyújtást,
- d) szükség esetén a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözés segítségét.

Személyi gondozás keretében biztosítani kell

- a) az ellátást igénybe vevővel a segítő kapcsolat kialakítását és fenntartását,
- b) a gondozási és ápolási feladatok elvégzését,

A házi segítségnyújtásban dolgozó szociális gondozó együttműködik az ellátás során az egészségügyi és szociális alap- és szakellátást nyújtó intézményekkel. A gondozók feladatai közé tartozik a bevásárlás, gyógyszerkiváltás, adagolás, testi, személyi higiénia biztosítása, szükség esetén hivatalos ügyek intézése. A gondozási tevékenységet szociális gondozó végzi. A napi gondozási tevékenységről a külön jogszabály szerinti gondozási naplót vezeti.

- *Családsegítés:* A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

A családsegítés keretében biztosítják

- a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást,
- az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzügyi, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését,
- a szociális segítőmunkát, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítését,
- a közösségfejlesztő programok szervezését, valamint egyéni és csoportos készségfejlesztést,
- a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósságtterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékkal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadás nyújtását,
- a kríziskezelést, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat.

Családsegítés a gyermekjóléti szolgáltatással egy szolgáltató keretében működik. A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében

- a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése,
- a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,

- a válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint szociális szolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz, különösen a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz történő hozzájutásának szervezése,
- a szabadidős programok szervezése,
- a hivatalos ügyek intézésének segítése.

Családsegítés során az egyre romló szociális helyzet megoldása jelenti a legtöbb problémát. Az intézmény tapasztalata alapján a kliensek túlnyomó része tartós munkanélküli.

Az Önkormányzat *falugondnoki szolgálatot* működtet. A falugondnoki szolgáltatás egy szociális alapellátási forma, amelyet falugondok alkalmazásával és a szolgáltatás jellegéhez igazodó gépjármű üzemeltetésével biztosítanak, csökkentve ezzel a település szolgáltatás- és intézményhiányából eredő hátrányait.

Alapellátási feladatok:

- étkeztetésben való közreműködés,
- házi segítségnyújtásban való közreműködés,
- családsegítésben való közreműködés.

A tanya- és falugondnok által ellátandó egyéb feladatok:

- személyszállítási feladatok (orvoshoz, egészségügyi intézménybe, bevasárlásra, önkormányzati ill. egyéb rendezvényre történő szállítás, óvodások ill. iskolások intézménybe történő szállítása),
- önkormányzati feladathoz tartozó egyéb szállítási feladatok,
- önkormányzati rendezvények szervezésével, lebonyolításával kapcsolatos feladatok,
- kapcsolattartási feladat az önkormányzat és a lakosság között,
- egyéb szolgáltatási jellegű feladatok.

A szociális szolgáltatások és ellátórendszer esetében fontos kihívás és célkitűzés a település számára, hogy minden rászoruló lakója számára legyenek elérhetőek azok a jogszabályokban rögzített ellátási formák, amelyek a szociális biztonságot garantálják, és minőségi ellátást biztosítsanak. A szolgáltatásoknak köszönhetően javuljanak a hátrányos helyzetűek felzárkóztatási esélyei és életkilátásai.

g) drogprevenációs szolgáltatások;

Told településen nem elérhető a drogprevenációs szolgáltatás.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Összességében megállapítható, hogy az egészségügyi és szociális ellátórendszer kiépített, a településen hozzáférhető. E tekintetben hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelmények megsértése a szolgáltatások nyújtásakor senkit nem érhet.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül;

Az esélyegyenlőségi célcsoportokat célzó ellátások általában véve is pozitív intézkedésekkel segítik a rászorulókat, a pozitív megkülönböztetést szükség esetén az eljárások, illetve a szolgáltatások nyújtása során érvényesíti az Önkormányzat, illetve a szolgáltató intézmény annak érdekében, hogy a leghátrányosabb helyzetben lévőköt kompenzálja, esélyegyenlőségüket biztosítsa.

Településünkön 2020. májusától biztosított a népkonyha szolgáltatás. Népkonyhai szolgáltatás keretében napi egy adag meleg ételt kapnak állami támogatásból kisnyugdíjasok, öregségi nyugdíjban részesülők és családtagjaik, szenvedélybetegek, alacsony jövedelműek, valamint egyéb szociális hálóból kiszorult személyek. A lakosság nagy számban veszi igénybe ezt a szolgáltatást.

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2015	n.a.
2016	n.a.
2017	n.a.
2018	n.a.
2019	n.a.
2020	95 (napi átlag)

Forrás: Önkormányzati adat

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

Az önkormányzat fontosnak tartja a kultúra és a kulturális értékek ápolását, fejlesztését, melyet javarészt a helyi művelődési ház tevékenységével kívánja biztosítani. A települési stratégia alapvető célja: a nemzeti és az európai – és egyben a helyi, települési - értékek megőrzése. A település társadalmi programját az alábbi célok határozzák meg:

- esélyteremtés,
- hagyomány- és értékörzés,

- új értékek létrehozása,
- közösségteremtés erősítése.

a) közösségi élet színterei, fórumai;

Told községben a kultúrához való hozzáférést is biztosítja a települési önkormányzat. A községben található könyvtár, mely legfontosabb feladata, hogy az olvasók megtalálják az igényeiknek megfelelő irodalmat, hozzájussanak a legújabb könyvekhez is. Azokat a könyveket, amelyek nincsenek meg a helyi állományban, más könyvtáraktól könyvtárközi kölcsönzéssel lekérik.

Problémát jelent, hogy a könyvtár épülete elavult, leromlott. Eszközállománya nem megfelelő, rossz állapotú, a könyvállomány mennyisége sem kielégítő. A könyvtár felújítását, tárgyi feltételeinek bővítését a település pályázati forrás felhasználásával tudná megoldani. A Könyvtár szolgáltatásainak és olvasói környezetének fejlesztésével lehetőség nyílna nemcsak az eddigi látogatók megtartására, hanem számuk növelésére is.

Az intézmény a napjainkban sokat emlegetett információs társadalom egyik alapintézménye, a tudás, az ismeret és a kultúra szabad hozzáférhetőségét biztosítja mindenki számára. Az esélyegyenlőség megteremtésének egyik legfontosabb záloga.

A könyvtári gyűjteményt úgy próbálja fejleszteni az önkormányzat, hogy az képes legyen az új ismeretek tárgyilagos, sokoldalú közvetítésére. Ennek a törekvésnek a meglévő állomány jó alapot jelent, rendelkezik a könyvtár a gyűjtőkörének megfelelő alap- és kiegészítő művekkel.

A könyvtári alapszolgáltatások folyamatosan biztosítja:

- Könyvkölcsönzés, olvasótermi helyben használat.
- Folyóirat olvasás.
- Helyismereti információk és dokumentumok gyűjtése.
- Tájékoztatás, magas színvonalú kiszolgálás.
- Fénymásolás, faxolás, szkennelés.
- Internet hozzáférés biztosítása.

A könyvtárnak közösségépítő, közösségteremtő szerepet kell vállalnia a település életében, melynek megfelelően lehetőséget kell biztosítani a hátrányos helyzetű lakosoknak is a könyvtári szolgáltatások igénybevételére. Hasznos olyan programok szervezése is, amelynek segítségével a hátrányos helyzetű társadalmi rétegek megismerkedhetnek a könyvtári szolgáltatásokkal. Ilyen program lehet pl. író – olvasó est, felolvasó est, rajverseny egy-egy gyerekgregény kapcsán, cikkíró verseny, novellaíró verseny.

A művelődési ház és könyvtár a község lakosságának művelődését és szórakozását kívánja biztosítani. A feladatrendszere összetett. A művelődési intézmények lényegében biztosítják a gyerekek és fiatalok ügyességét fejlesztő művelődési és szórakoztató programokat, a napi életet megkönnyítő praktikus ismeretek megszerzését, a szakmai tudást mélyítő tanfolyamokat. A cél érdekében biztosítják közösségeik működését, fogadják, és szakmai támogatást nyújtanak önálló kezdeményezésű közösségeknek, tanfolyamoknak, helyet adnak egyesületeknek, alapítványoknak.

Az Igazgyöngy Alapítvány már több éve tevékenykedik a településen, esélyteremtő munkát végeznek, 8 évvel ezelőtt azonban rendszerbe állítva modellfejlesztésbe kezdtek. Míg ennek egyes elemeit a kistérség 13 településén alkalmazzák, a teljes körű fejlesztésre Toldi települést választották ki. Itt folyamatos közösségfejlesztő munkát végeznek és számos programot indítottak. Erre példa a (kis)kert, az ösztöndíj és a villanyóra visszakötési program. 2011-ben egy “szociális webshopot” indítottak, ahol helyi asszonyok kézimunkáját értékesítik.

Az alapítvány elindította Toldon a biobrikett programot is. A program célja, hogy egy új technológiát vezessen be a Toldi mélyszegénységben élő közösség számára, mellyel helyiek, helyben található alapanyagokból olcsó és környezetbarát tüzelőanyagot állíthatnak elő. Ezzel alternatívát szeretnének nyújtani a nehezen vagy illegális úton beszerezhető, nagyon költséges tűzifával, illetve a rossz minőségű, egészségre és környezetre káros anyagok égetésével szemben. A 2011 nyarán már kísérleti szinten elindított biobrikett programot kisüzemi szintre fejlesztették a helyi önkormányzattal együttműködve. A projekt további céljuk egy komplex fűtőhatékonysági program megalapozása volt, mely a tüzelő problémáján kívül, irányt mutat a kályhák korszerűsítése és a házak szigetelésének javítására is.

A helyi lakosok Told Község Honlapjáról tájékozódhatnak a település életét érintő kérdésekről, hírekről.

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2018)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölesönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
0	1	183	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

Toldon a közösségi együttélés során egy-egy esettől eltekintve nem jellemzőek komolyabb konfliktusok, nem beszélhetünk etnikai konfliktusokról, nemzetiségek közötti problémáról. Az

önkormányzat, az intézmények rendezvényeit bárki látogathatja, érdeklődési körének megfelelően. A rendezvényeken az atrocitások, a viták nem jellemzőek.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

Településünkön önkéntes munka nem működik. Az önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzat karitatív szervezetekkel (pl.: Magyar Vöröskereszt, Máltai Szeretetszolgálat) együttműködve nyújt adományokat (ruhaosztás) a rászorulóknak.

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

A településen a roma nemzetiségi önkormányzat és az Igazgyöngy Alapítvány szervez a roma kultúrához kapcsolódó programokat. Toldon a romákon kívül más nemzetiség nincs.

e) helyi lakossági önszerveződések;

A településen nem jellemzőek a helyi lakossági önszerveződések.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Told Község Önkormányzata biztosítja a Roma Nemzetiségi Önkormányzat működésének személyi és tárgyi feltételeit, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos végrehajtási feladatok ellátásáról. A Roma Nemzetiségi Önkormányzatot együttműködési megállapodás köti Told Község Önkormányzatához. A nemzetiségi önkormányzatnak jó a kapcsolata az óvodával, együttműködésük folyamatos.

A helyi Roma Önkormányzat tagjai bekapcsolódnak társadalmi munkaakciókba, gyermekprogramok szervezésébe, megvalósításába, anyagilag is támogatják a programokat.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

<i>A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<i>a belterületi utak, járdák állapota nagyon rossz, nem biztonságos rajta a közlekedés, különösen az idősebb korosztály számára</i>	<i>Család- és gyermekjóléti szolgálat épületének felújítása</i>
<i>a településen a belvíz elvezetés nem megoldott, esőzések esetén gondot okoz</i>	<i>Közművelődési feladatellátás korszerűsítése</i>

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

A gyermekszegénység csökkentése átfogó, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket igényel. Az egyes részterületeken a foglalkoztatás, az oktatás, a lakásügy, az egészségügy, a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások egymással összhangban álló és egymásra épülő intézkedéseit kell meghozni, amelyek a gyermek megszületésének pillanatától segítenek az esélyek javításában. A szegénységben vagy szegénység kockázatával élő gyermekek sajátos csoportját alkotják a fogyatékkal élő gyermekek. A fogyatékkal élő gyermeket nevelő családok helyzete az átlagosnál sokkal nehezebb, különösen a halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családok esetében figyelhető meg.

Az Önkormányzat hozzájárul a gyermekekkel kapcsolatos költségekhez, illetve a gyermekek gondozásával kapcsolatos feladatokhoz. A helyi gyermekvédelmi rendszer sajátossága, hogy minden gyermek számára gondoskodást nyújt, ugyanakkor fokozott védelemben részesíti az arra rászorulókat. A különböző ágazatok együttműködnek és egymást segítik. Az egyes szolgáltatások, ellátások szociális rászorultság alapján, más ellátások alanyi jogon járnak a gyermekek részére.

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

Az állandó népesség száma Toldon a 2018. január 1-i állapot szerint 404 fő, amelyből a 0-14 éves gyerekek száma 98 fő, a 15-17 éves korosztályba pedig 15 fő tartozik. A település lakosságának 62 %-a (250 fő) az aktív korosztályba tartozik, a nyugdíjas korúak aránya 9,5 % (38 fő), míg a gyermekek 35 %-ot (141 fő) képviselnek. A gyakorlatban a 0-17 éves korosztályból kerülnek ki a veszélyeztetett és védelembe vett kiskorú gyermekek.

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	209	195	404	51,73%	48,27%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			28	6,93%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	48	50	98	11,88%	12,38%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	7	8	15	1,73%	1,98%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben (továbbiakban: Gyvt.) szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ, a köznevelési intézmények, a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a pártfogói felügyelői szolgálat, az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek, a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása, a társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok, a munkaügyi hatóság.

A felsorolt intézmények és személyek kötelesek

- jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál;
- hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.

A törvény által nevesített személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

A gyermekvédelmi törvény meghatározza a gyermekek védelmének rendszerét. A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat. Településünkön a gyermekvédelmi alapellátások kiépültek, a preventív gyermekvédelem minden gyermekekkel foglalkozó intézményben, szakmai programban jelen van.

Told Község Önkormányzata a gyermekvédelmi rendszer alábbi ellátásaival és intézkedéseivel tesz eleget a gyermekvédelmi törvényben foglalt ellátási kötelezettségeinek:

A gyermekvédelmi gondoskodás keretében nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások:

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
- a gyermekétkeztetés,
- a gyermektartásdíj megelőlegezése,
- az otthonteremtési támogatás,

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- a gyermekjóléti szolgáltatás,
- a gyermekek napközbeni ellátása,
- a gyermekek átmeneti gondozása,

Az alábbi *gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések* 2013. január 01. napjától a járási gyámhivatal feladatkörébe tartoznak:

- védelembe vétel, iskoláztatási támogatás szüneteltetése
- ideiglenes hatályú elhelyezés
- átmeneti nevelésbe vétel.

A gyermekvédelmi gondoskodás körébe tartozó intézkedések kiválasztásánál figyelembe kell venni a veszélyeztetettség jellegét, a gyermek személyiségét, a gyermek családi körülményeit, az intézkedés várható hatásait, a gyermeknek a törvényben meghatározott - saját családi környezetben történő - nevelkedéséhez fűződő jogát.

A veszélyeztetett gyermek definíciója alatt olyan - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapotot értenek, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. A gyermekvédelemben érintett szakemberek gyakran eltérően értelmezik a veszélyeztetettség fogalmát és a mértékét is.

Ha a szülő vagy törvényes képviselő az alapellátások önkéntes igénybevételével a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de segítséggel a gyermek fejlődése a családban biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi. A gyámhatóság - a gyermekjóléti szolgálat javaslatának figyelembevételével - védelembe veheti továbbá a szabálysértési hatóság értesítése alapján a szabálysértést elkövetett fiatakorút, a nyomozó hatóság nyomozást megtagadó határozata alapján a tizennegyedik életévét be nem töltött gyermeket, vagy a rendőrség, az ügyészség, illetve a bíróság jelzése alapján a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt fiatakorút. A védelembe vétellel egyidejűleg a gyermek

gondozásának folyamatos segítése és ellátásának megszervezése, a szülői nevelés támogatása érdekében a gyámhatóság a gyermek részére a gyermekjóléti szolgálat családgondozóját rendeli ki. A családgondozó a védelembe vett gyermekre vonatkozóan egyéni gondozási nevelési tervet készít, melyben megfogalmazásra kerülnek a családgondozó, a szülő és a gyermek azon feladatai, amelyek a gyermek veszélyeztetettségének megszüntetéséhez szükségesek. A kirendelt családgondozó szükség szerint, de legalább évente írásban tájékoztatja a gyámhatóságot a családgondozás eredményéről.

A veszélyeztetett gyermekek száma a veszélyeztetettség fő oka szerint 2020-ban:

VESZÉLYEZTETETTSÉG FŐ OKA	GYEREKEK SZÁMA
<i>nevelési probléma</i>	3
<i>családi konfliktus</i>	3
<i>elégtelen lakáskörülmények</i>	6
<i>gyermekintézménybe való beilleszkedés</i>	1

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2015	16	33
2016	13	26
2017	17	31
2018	4	30
2019	9	10
2020	7	13

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A védelembe vett gyermekek száma 2020. évben összesen 7 gyermek volt, ami 4 családot érintett.

A védelembe vételekre hiányzások, magatartási problémák és családi problémák miatt került sor.

A védelembe vett kiskorú gyermekek gondozása a Bihari Szociális Szolgáltató Központ feladatkörébe tartozik, a családsegítő az esetmenedzser által elkészített egyéni-gondozási tervben meghatározott feladatokkal vesz részt a gyermekek gondozásában, a veszélyeztettség okainak megszüntetésében.

2016. január 1. napjától a családsegítés a gyermekjóléti szolgáltatással integráltan, egy szervezeti és szakmai egységben működik. A településen a család és gyermekjóléti szolgálat feladatait a Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények látja el. A településen az ellátást biztosító, Kossuth u. 30. szám alatti telephelyen az épület felújításra, korszerűsítésre szorulna a megfelelő feladatellátás biztosítása érdekében.

A Gyermekjóléti Szolgálat családgondozói személyes segítő, kölcsönös bizalmon alapuló

kapcsolat kialakítására törekszenek a szülőkkel és a gyermekekkel egyaránt a veszélyeztető körülmények elhárítása érdekében. Feladatuk a komplex családgondozás, melynek középpontjában a gyermek áll.

A családgondozók segítik a szülőket a gyermek gondozásában, ellátásában, a családban jelentkező működési zavarok megszüntetésében, illetve kezdeményezik és összehangolják a gyermekek és a szülők részére a szociális alapellátás keretében nyújtott személyes gondoskodást. A gondozott családok többségében hiányzik a pozitív minta. Ezekből a családokból kikerülő gyerekek kevés kivétellel nehezen illeszkednek be az iskolába, magatartásuk, teljesítményük messze elmarad az elvárhatótól. Ők azok, akik rendszeresen hiányoznak, ha pedig iskolába vannak, nem hagyják társaikat tanulni, rendbontóak, fegyelmezetlenek. Gyakran találkoznak olyan családokkal, ahol a gyermeknevelés kizárólag a gyermek fizikai szükségleteinek valamilyen, általában nagyon alacsony szintű kielégítésére korlátozódik. Nagyon sok gond van az iskolai hiányzásokkal, melyet a szülők még mindig nem kezelnek kellő határozottsággal, még a védelembe vétel után sem. A családdal közösen megfogalmazott feladatok gyakran nem, vagy csak részben teljesülnek. Az eleinte együttműködőnek látszó szülők, nem teljesítik azokat a célokat és nem követelik meg betartását gyermekeiktől sem, melyeket a gyermek érdekében fogalmaznak meg a családgondozók. Eredményeket csak együttműködő családokkal lehet elérni.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők;

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a nyugdíjminimumhoz viszonyított egy főre eső havi jövedelem összege és a vagyoni helyzet függvényében állapítják meg, míg a kiegészítő, illetve a rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban akkor részesítheti a családot az önkormányzat, illetve az illetékes jegyző, amennyiben a gyermeket gondozó család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult

- ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésnek és a szünidei gyermekétkeztetésnek,
- természetbeni támogatásnak (évente két alkalommal: augusztus és november hónapban, feltéve, hogy a kedvezményre való jogosultsága tárgyév augusztus 1-én, illetve november 1-én fennáll)
- más jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek

az igénybevételeire.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2015	82
2016	83
2017	92
2018	93
2019	89
2020	84

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Told Község Önkormányzata 2020. évben az érintett 117 fős korosztályból 84 gyermek esetében állapított meg rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre vonatkozó jogosultságot. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma 2015-2020. évek közötti időszakban viszonylag állandó értéket mutatott, a 18 év alattiak mintegy 76 %-a részesült a vizsgált években ebben az ellátásban.

A kérelmezőkre jellemző, hogy a szülők többnyire alacsony jövedelműek, illetve csak egyiküknek van jövedelme. A rendszeres támogatás esetében elmondható, hogy a beérkezett kérelem elutasítására csak nagyon kevés esetben kerül sor, melynek oka minden esetben a család olyan anyagi, vagyoni helyzete, mely a támogatás megállapítását kizárja. A támogatási formák konkrét kérelmezését megelőző személyes elbeszélgetések alkalmával részletes tájékoztatást kapnak a gyermeket nevelő családok a támogatások jogosultsági feltételeiről és így konkrét kérelem - amennyiben a kérelmező nem felel meg a feltételeknek - kevés esetben érkezik az Önkormányzathoz.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

A gyermekek támogatásának egyik speciális fajtája az árvaellátás, amely egy biztosítási típusú, havi rendszerességű, jövedeleमारányos pénzbeli ellátás, az elhunyt biztosítottak gyermekei, illetve bizonyos esetekben unokái és testvérei részére. Az árvaellátás az elhunyt nyugdíjas, illetve nyugdíjban nem részesülő, de nyugdíjjogosultságot szerzett elhunyt személy gyermekének, örökbe fogadott gyermekének, meghatározott feltételek esetén nevelt gyermekének, testvérének, unokájának járó ellátás. Az árvaellátás alapvetően a gyermek 16. életévének betöltéséig jár, kivéve, ha nappali rendszerű oktatásban vesz részt a gyermek, ebben az esetben legfeljebb 25. életévének betöltéséig jár. Az árvaellátás összege gyermekenként annak a nyugdíjnak a harminc százaléka, ami az elhunytat öregségi nyugdíjként halála időpontjában megillette, vagy megillette volna. A nyugdíj hatvan százaléka jár árvaellátásként annak a gyermeknek, akinek mindkét

szülője elhunyt, illetve akinek életben lévő szülője megváltozott munkaképességű. Toldon az árvaellátásban részesülők száma 2018-tól folyamatos csökkenést mutat. Az árvaellátásban részesülők között a nők vannak magasabb számban.

4.1.3. számú táblázat - Árvaellátás			
Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2015	3	7	10
2016	3	5	8
2017	3	6	9
2018	4	6	10
2019	3	5	8
2020	2	5	7

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői;

Az ingyenes vagy a kedvezményes támogatások köre az elmúlt években kiszélesedett. A támogatások zöme a rendszeres gyermekvédelmi támogatások jogosultságához kötődik. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők ingyenesen étkeznek az óvodában és az általános iskolában egyaránt. Az óvodában 2015-től 2021-ig vizsgálva minden gyerek ingyenesen étkezett. Ennek legfőbb oka a családok anyagi helyzetének romlása. A kedvezményes iskolai-óvodai étkeztetés jelentősége igen nagy. A naponkénti meleg ebéd igen fontos lehet azoknak a gyermekeknek, ahol nem, vagy csak ritkán tudják a meleg ételt biztosítani a szülők.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermek a község intézményeibe nem jár, nincs is tudomásunk ilyenről.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

A hátrányos helyzetű családok egyike sem külföldről tért vissza.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Toldon szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek nincsenek.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A hatályos szabályozás értelmében hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát családi körülményei, szociális helyzete miatt megállapították. E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló, akinek törvényes felügyeletét ellátó szülője, óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetén a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Erről a szülő önkéntesen a Gyvt-ben meghatározott eljárás keretében nyilatkozhat. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek. A gyermekvédelem intézményes rendszere kiépült a településen, a Családsegítő, a Gyermekjóléti szolgálat, az óvodai és iskolai gyermekvédelmi felelősök, pedagógusok és a védőnők összehangolt munkájának köszönhetően összehangoltan működik.

Településünkön a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a fogyatékossgal élő gyermekek egyaránt hozzájutnak az egészségügyi (védőnői és háziorvosi ellátás) és a szociális ellátásokhoz (gyermekjóléti szolgáltatás, családsegítés).

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok);

A település gyermekvédelmi jelzőrendszerének szerves részét képezi az óvodán, iskolán és a pedagógiai szakszolgálaton kívül a **Védőnői Szolgálat** is. Az egészségházaiban működik a védőnői szolgálat, 1 fő védőnővel. A település Biharkeresztes I. védőnői körzettel alkot egységet, csatolt település formájában. A tanácsadások heti egy alkalommal keddi napokon vannak, amikor várandós gondozást, csecsemő és kisgyermek tanácsadást végez a védőnő, aki közeli ismeri az általa ellátott családokat, tevékenysége kiterjed az egész településre. A védőnői működés specifikuma, hogy munkája során a lakosság legszélesebb rétegeivel van kapcsolata. Családlátogatásai során várandós kismamák, gyermekes anyukák problémáinak megoldásában segít. Nagyon sokszor elég egy megerősítő beszélgetés ahhoz, hogy problémájukkal orvoshoz forduljanak.

4. 3. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2015	1	25	25
2016	1	31	31
2017	1	31	31
2018	1	42	42
2019	1	36	36
2020	1	34	34

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A védőnői feladatellátás körébe 0-6 éves korosztályig folyik területi gondozás, Told településről az iskolások Biharkeresztesre járnak iskolába, ezért az iskoláskorúak ellátása az iskola-egészségügyi ellátás keretein belül az ottani előírások szerint történik. Az iskolai ellátást a területileg illetékes védőnők látják el.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma);

Told egy vegyes háziorvosi praxis működik, tehát a háziorvos látja el a gyermekorvosi feladatokat is. Fogorvosi alapellátás és orvosi ügyelet Biharkeresztesen, míg egészségügyi szakellátás Berettyóújfaluban férhető hozzá a lakosok számára.

A 0-2 éves korú gyermekek évenkénti vizsgálata védőnő, orvos bevonásával, az iskoláskorú gyermekek (2-4-6 évfolyam) kötelező szűrővizsgálata védőnő, orvos bevonásával, az iskolai gyógytestnevelésbe sorolás védőnő, orvos, gyógypedagógus bevonásával történik.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2015	1	0	0	0	n.a.
2016	1	0	0	0	n.a.
2017	1	0	0	0	n.a.
2018	1	0	0	0	n.a.
2019	1	0	0	0	n.a.
2020	1	0	0	0	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok;

A kisgyermek és iskoláskorú gyermek számára kötelező szűrővizsgálatok védőnő, házi orvos, gyógytestnevelő és fejlesztő gyógypedagógus bevonásával rendszeresen megtörténik. A 0-2 éves korú gyermekek évenkénti vizsgálata védőnő, orvos bevonásával, az iskolás korú gyermekek (2-4-6 évfolyam) kötelező szűrővizsgálata védőnő, orvos bevonásával, az iskolai gyógytestnevelésbe sorolás védőnő, orvos, gyógypedagógus bevonásával történik.

d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

A gyermekvédelem intézményes rendszere mellett prevenciós programként Biharkeresztesen működik a **Biztos Kezdet Gyerekház** program, amely segítségével lehetőség nyílik az eltérő élethelyzetből induló gyerekek számára a probléma lehető legkorábban történő felismerésére, a korai képességfejlesztésre. A Biharkeresztes Város Önkormányzatával kötött megállapodás alapján a település lakosainak lehetősége van a szolgáltatás igénybevételére.

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

A gyermekek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama lehetőleg a szülő munkarendjéhez igazodik.

A gyermekek napközbeni ellátását különösen az olyan gyermek számára kell biztosítani, akinek fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége, akit egyedülálló vagy időskorú személy nevel, vagy akivel együtt a családban három vagy több gyermeket nevelnek, kivéve azt, akire nézve eltartója gyermekgondozási díjban részesül, vagy akinek a szülője, gondozója szociális helyzete miatt az ellátásról nem tud gondoskodni.

Toldon sem bölcsőde, sem pedig mini bölcsőde nem található. A gyermeklétszám nem indokolja a bölcsődei intézmények szükségességét, és ilyen jellegű igény sem merült fel a lakosság részéről. Ennek oka valószínűsíthetően az, hogy a legtöbb 0-3 éves gyermek olyan családban van, ahol az édesanyjának a gyermek megszületését megelőzően sem volt munkahelye, ezért a gyermekek korai intézménybe iratása nem válik szükségessé. A 0-3 éves gyermekek száma 2015-től folyamatos emelkedést mutat, az óvodában 2020-ban már betöltötték a gyermekek az egycsoportos engedélyezett létszámot.

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2015	0	0
2016	0	0
2017	0	0
2018	0	0
2019	0	0
2020	0	0

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2015	0	0	0	0	0	0	0	0
2016	0	0	0	0	0	0	0	0
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

f) gyermekvédelem;

A gyermekvédelem, olyan köztevékenység, mely a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására szolgál. A gyermekjóléti alapellátások célja a gyermek testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődésének, jólétének, családban történő nevelésének elősegítése, veszélyeztettségének megelőzése, megszüntetése, családból való kiemelésének megelőzése, a családból kiemelt gyermek visszahelyezése. Ezeket a feladatokat településünkön a Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények látja el.

KEZELT PROBLÉMA	SZOLGÁLTATÁST IGÉNYBE VEVŐ KISKORÚAK SZÁMA
<i>Gyermeknevelési</i>	2
<i>Lelki-mentális, pszichiátriai betegség</i>	1
<i>Családi konfliktus</i>	2
<i>Szülők vagy a család életvitele</i>	2
<i>Családon belüli bántalmazás</i>	1
<i>Elhanyagolás</i>	5
<i>Egyéb</i>	1

A védelembe vett gyermekek száma 2021-ben összesen 7 gyermek volt, ami 7 családot érintett.

A védelembe vételekre elsősorban a nem megfelelő lakhatási körülmények miatt került sor.

A védelembe vett kiskorú gyermekek gondozása a Bihari Szociális Szolgáltató Központ feladatkörébe tartozik, a családsegítő az esetmenedzser által elkészített egyéni-gondozási tervben meghatározott feladatokkal vesz részt a gyermekek gondozásában, a veszélyeztettség okainak megszüntetésében.

A jelzőrendszer helyi szinten megfelelően működik. A hatékony munkavégzés feltétele a kölcsönös információ átadás. A védőnővel, az iskolával és az óvodával folyamatosan kapcsolatban áll a Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények. Az iskolai hiányzások száma nem nőtt számottevően, azonban egyre több a magatartásbeli probléma a tanköteles gyermekek körében.

A gyermekek érdekében végzett munka eredményessége nagymértékben a család szociokulturális hátterének függvénye.

A jelzőrendszer tagjai 35 esetben jeleztek a gyermekjóléti szolgálat felé.

A jelzőrendszer által küldött jelzések száma (halmozott adat):

JELZŐRENDSZERI TAG	JELZÉSEK SZÁMA
<i>egészségügyi szolgáltató - védőnő</i>	6
<i>Személyes gondoskodást nyújtó szociális</i>	4
<i>Járási Hivatal Gyámhivatala</i>	0
<i>Köznevelési intézmény</i>	23
<i>Egyesület, alapítvány, egyházi jogi személy</i>	1
<i>Allampolgár</i>	1

A jelzés számából jól látszik, a szülők nem veszik komolyan a tankötelezettséget, még akkor sem, ha szabálysértési eljárás indul ellenük, és pénzbírságot kapnak. A szülő következetes nevelési hiányából adódnak az iskolai magatartási problémák. Az elmúlt évben 3 alkalommal jelzett a területileg illetékes Berettyóújfalui Gróf Tisza István kórház, hogy a szülő saját felelősségre hozta gyermekét a kórházból, a kezelés befejezése előtt.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

Társulás keretében biztosított családsegítő szolgálat működik a településen, aminek részben feladata, hogy a krízis helyzetbe kerülő családokat, gyermekeket és a számukra elérhető szolgáltatásokat összekapcsolja.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

Toldon a védőnő és a házi orvos által végzett iskola-egészségügyi munka során végeznek egészségfejlesztést.

A Gyvt 39.§ (2) d) pontja szerint a gyermekjóléti szolgáltatás feladata a **szabadidős programok** szervezése. A Szolgálat egész évben a településen elismert és népszerű programokkal tesz törvényi kötelezettségének maximálisan eleget. A vakáció kezdetétől folyamatosan programokat biztosítanak az érdeklődő gyermekek részére. Céljuk lehetőséget biztosítani a gyerekeknek közösséggé szerveződni, egymás másságát elfogadni, tolerálni, csapatban együttműködni, összetartani. Nyári játszóház megrendezésére kerül sor a gyermekek számára változatos programokkal (biciklitúrák, számháború, homokvárépítő verseny, bográcsfőzés stb.).

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei);

A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az egészséges étkezés. A mélyszegénységben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz. Ezért nagy jelentőségű az önkormányzat által szervezett intézményekben történő közétkeztetés. A gyermekek étkeztetését Told Község Önkormányzata a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény hatálya alá tartozó tagóvodában biztosítja. 2011-ig az önkormányzat fenntartásában működő konyhával oldotta meg a **közétkeztetést**, 2012-től az önkormányzat a Sörpark Kft. közreműködésével biztosítja az ellátást az óvodai és a szociális étkeztetést igénylők számára. A közétkeztetés megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. Az óvodás gyermekek ebédeltetésének feltételei adottak.

Az intézményekben a Gyvt. 21/B. §-a szerinti ingyenes és kedvezményes étkeztetést biztosítják a törvényben meghatározott jogosultsági kör számára. A Gyvt. 2015. szeptember 1. napjától hatályos módosított szabályai alapján, az intézményi térítési díj 100 %-át normatív kedvezményként kell biztosítani a bölcsődei ellátásban, vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek után, ha a gyermek: rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül; tartósan beteg vagy fogyatékos; olyan családban él, amelyben tartósan beteg, vagy fogyatékos gyermeket nevelnek; olyan családban él, amelyben három, vagy több gyermeket nevelnek; nevelésbe vették; vagy olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval,

munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett összegének 130%-át. Kedvezményeket határoz meg továbbá a Gyvt. az 1-8. évfolyamon, vagy azon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részesülő gyermek számára is, amennyiben a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben vagy fogyatékosok nappali ellátásában részesül, nevelésbe vették, illetve utógondozott.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. (a továbbiakban: Gyvt.) 21/C. §-a rendelkezik a szünidei gyermekétkeztetésről, mely alapján 2016. január 1. napjától a települési önkormányzat kötelező feladatává vált az iskolai szünidő, valamint a bölcsőde és óvoda zárva tartása esetén a szünidei gyermekétkeztetés biztosítása, amelyre a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek közül a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek jogosultak ingyenesen. 2020. évi adatok szerint a hátrányos helyzetű gyermekek száma 53 fő, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek nem volt.

A szünidei gyermekétkeztetést (őszi, téli, tavaszi, nyári) Toldon évente 70-80 gyermek veszi igénybe.

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

Településünkön gyakorlatilag minden gyermekeknek szóló program lehetővé teszi az eltérő kultúrájú vagy családi háttérű gyermekek közti kapcsolatok kialakulását, az intézményi, települési rendezvények abban a szemléletben kerülnek megszervezésre, hogy minden gyermek számára igényes szabadidős programot biztosítson származástól, anyagi helyzetétől, családi körülményektől függetlenül.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Hátrányos megkülönböztetésről nincs információ. Az óvodai, az iskolai ellátások, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi, a családsegítő szolgáltatások, illetve juttatások segítik a hátrányos helyzetbe került gyermekek, gyermekes családok életkörülményeinek mielőbbi javulását, a gyermekek egészséges fejlődését, a gyermekek érdekeit szem előtt tartva az esélyegyenlőséget.

l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül;

A Gyermekjóléti Szolgálat esetében a hátránykompenzáló szolgáltatások nagyban hozzájárulnak a hátrányos helyzetbe került gyermekek és szüleik szociális helyzetének javulásához, ami

információnyújtásból, hivatalos ügyek intézésében való közreműködésből, tanácsadásból, közvetítésből, elhelyezési és felülvizsgálati tárgyalásokon való részvételből áll.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Horizontálisan érvényesítendő szempont a közoktatás-fejlesztésben az esélyegyenlőség és az egyenlő hozzáférés biztosításának elve. Az esélyegyenlőség érvényesítése érdekében különös figyelmet kell fordítani minden infrastrukturális és szakmai fejlesztés támogatása esetén a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók és a sajátos nevelési igényű tanulók oktatási helyzetére a beruházásban, fejlesztésben. Kiemelten fontos az érintett intézmények oktatásszervezési gyakorlatának áttekintésével, illetve az intézmények tanulói összetételének összehasonlításával annak vizsgálata, hogy érvényesül-e a településen a diszkriminációmentesség, szegregációmentesség, és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és társadalmi integrációjának támogatása.

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

A 2011. évi CXCV. tv. a nemzeti köznevelésről határozza meg a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók körét. A 4. § 13. pont alapján kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló.

Az Önkormányzat fontos céljának tekinti, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlősége előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan támogató lépések, szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik meglévő hátrányaikat, javítják iskolai sikerességüket.

Told Község Önkormányzata az **óvodai ellátást** a Biharkeresztesi Szivárvány Óvoda és Bölcsőde tagóvodájaként helyben biztosítja. Fenntartója az Óvodai Társulás. Az óvoda a gyermek

hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik. Az óvoda a gyermek hároméves korától ellátja - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben meghatározottak szerint - a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokat is.

Az óvoda Pedagógiai Programjában kiemelt feladatként jelenik meg az individualizálva szocializálás, a családok óvodai programba történő bevonása, a hagyományápolás.

Az egyenlő esélyteremtés feltételeit az intézmény minden gyermek részére teljesíti. Mindenkinek biztosítani tudja az óvodai férőhelyet, a fejlődésben lemaradottak és akadályozottak integrálódását, míg a lelkiismereti szabadsághoz való jog értelmében szülői kérésre biztosított a hitoktatás. A Toldi tagóvoda 1 csoporttal működő, 25 férőhelyes intézmény. A településen minden gyermek számára biztosított az óvodai ellátás, a férőhely kihasználtság mértéke 2022-ben 100 %-os volt az óvodában.

Az óvodai gyermekcsoportok létszáma a vizsgált időszakban folyamatos emelkedést mutat. Esélyteremtő óvodaként nagy figyelmet fordítanak a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek megkülönböztetett fejlesztésére.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 4. sz. melléklete szerint az óvodai csoport átlagléttszáma 20, maximális létszáma 25 fő.

Jelenleg a tagóvodába 23 hátrányos helyzetű (HH) halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermek nincs, a településen élő 36 általános iskolai tanuló közül 30 tanuló hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű tanuló pedig nincs.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2015	15	12	80,00%
2016	17	16	94,12%
2017	18	18	100,00%
2018	22	22	100,00%
2019	22	20	77,27%
2020	26	23	88,46%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az óvoda Pedagógiai Programjában az egészséges életmódra nevelés kiemelt jelentőséggel bír. Az óvodai nevelés egyik alapvető feladata az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Olyan szemléletet kívánnak kialakítani, amely által a gyermekek, a családok, az óvodai dolgozó közösségek tagjai fontos emberi értéknek tekintik az egészség megőrzését, az egészséges életmód kialakítását.

Célul tűzték ki, hogy az óvodába járó gyermekek boldog, kiegyensúlyozott légkörben nevelődjenek, és boldogságra képes felnőtté váljanak. A szeretetteljes, vidám, elfogadó légkör nagyban hozzájárul a gyermekek pozitív pszichés fejlődéséhez, ezáltal kihat egészségükre, lelki és testi fejlődésükre egyaránt. A Boldog Óvoda cím birtokosaként, havi rendszerességgel tartanak boldogságórát mind a két óvodai csoportban.

Kirándulásokat, komplex mozgásfejlesztő rendezvényeket szerveznek, fontos szerepet kap tevékenységükben a séta, a szabad levegőn való tartózkodás. A Szivárvány Óvoda Ártándi tagintézményében dolgozó óvodapedagógusok rendszeres testmozgáshoz szoktatják a gyerekeket, és azon fáradoznak, hogy kialakítsák bennük a sport, a testnevelés iránti igényt.

2013. január 1. napjától az állam gondoskodik - az óvodai nevelés, a nemzetiséghez tartozók óvodai nevelése, a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése kivételével - a köznevelési alapfeladatok ellátásáról.

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2015	0	0	0
2016	0	0	0
2017	0	0	0
2018	0	0	0
2019	0	0	0
2020	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

A településen általános iskola nincs, így az általános iskolai korosztályú diákok Biharkeresztesen a Biharkeresztesi Bocskai István Általános Iskolában tanulnak, valamint szintén Biharkeresztesen, de az egyházi fenntartású Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tanulói. 2021/2022-es tanévben 38 általános iskolás gyerek volt. A Biharkeresztesi Bocskai István Általános Iskolába 37 gyerek jár, közülük 30 fő HH-s gyerek van,

de HHH-s gyerek nincs. Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézménybe Toldról 1 tanuló jár, aki nem hátrányos helyzetű.

Az óvoda és az iskola bevezette az IPR-t, mely a HHH-s gyermekek felzárkóztatására és kompetenciáinak a fejlesztésére fókuszál. Az óvodában bevezetésre került a kompetencia alapú nevelés. Felvállalják a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai fejlesztését, integrációs nevelését. Emellett megvalósítják az SNI-integrációt is, a gyerekek fejlesztése a szakértői és rehabilitációs bizottság által kiadott szakvélemény alapján történik.

Mindkét biharkeresztesi általános iskolában egyaránt tanulhat különleges bánásmódot igénylő gyermek, sajátos nevelési igényű gyermek, beilleszkedési, tanulási nehézséggel küzdő gyermek éppúgy, mint a kiemelten tehetséges gyermek. Az óvodai nevelésben, iskolai oktatásban nem tapasztalható sem hátrányos megkülönböztetés, sem szegregáció Toldon a tagóvodában és a Biharkeresztesi két általános iskolában is teljes mértékben integrált nevelés, oktatás folyik.

A sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók, gyermekek oktatását szintén minden köznevelési intézmény vállalja. Toldon az óvodába járó gyerekek között jelenleg 3 sajátos nevelési igényű gyerek van.

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2015	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
2016	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
2017	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
2018	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
2019	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
2020	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A településen középiskola nem működik.

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2015	18	49
2016	30	51
2017	49	41
2018	72	18
2019	82	2
2020	79	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

A Biharkeresztesi Szivárvány Óvoda és Bölcsőde Toldi Tagóvodája fontos feladatának tekinti, hogy elősegítsék az óvodába járó gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételét. Emellett megvalósítják az SNI-integrációt is, a gyerekek fejlesztése a szakértői és rehabilitációs bizottság által kiadott szakvélemény alapján történik.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai		
ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	0	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	0	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	25	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	1	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	7.30	16.00
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	20 nap	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	1,5	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	1,5	0
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gondozónő	1	0
Kisegítő személyzet	1	0

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2015	21	1	25	1	15	0	0	15
2016	19	1	25	1	17	0	0	17
2017	24	1	25	1	18	0	0	18
2018	26	1	25	1	22	0	0	22
2019	32	1	25	1	22	0	0	22
2020	34	1	25	1	26	0	0	26

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

A 3-6 éves korú gyermekek számát megvizsgálva megállapítható, hogy 2016-tól folyamatosan emelkedik. Ugyanez mondható el az óvodába beírt gyerekek számáról is. A fenti táblázatból látható, hogy az óvodai férőhelyek száma minden évben magasabb a beírt gyermekek számánál, így nem fordulhatott elő, hogy bármilyen családi háttérrel rendelkező gyermek felvételi kérelme elutasításra került volna.

A településen általános iskola nincs, így az általános iskolai korosztályú diákok Biharkeresztesen a Biharkeresztesi Bocskai István Általános Iskolában tanulnak, valamint szintén Biharkeresztesen, de az egyházi fenntartású Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tanulói. A 2021/2022-es tanévben 38 általános iskolás gyerek volt a településen. A gyerekek Volán busszal, jó időben kerékpárral járnak át az iskolába, a tapasztalatok szerint ez semmilyen esélyegyenlőségi problémát nem okoz a településen.

Az iskolákban a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelése-oktatása (mozgásszervi fogyatékos, beszédfogyatékos, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdők, értelmi fogyatékos - enyhe értelmi fogyatékos, érzékszervi fogyatékos - hallási fogyatékos, érzékszervi fogyatékos – látási fogyatékos) valósulhat meg. Az SNI és BTMN státusszal rendelkező gyermekek fejlesztését a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Berettyóújfalui Tagintézményének utazó gyógypedagógusai végzik.

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2014/2015	0	0	0	0	0,00%
2015/2016	0	0	0	0	0,00%
2016/2017	0	0	0	0	0,00%
2017/2018	0	0	0	0	0,00%
2018/2019	0	0	0	0	0,00%
2019/2020	0	0	0	0	0,00%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2014/2015	n.a.
2015/2016	n.a.
2016/2017	n.a.
2017/2018	n.a.
2018/2019	n.a.
2019/2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A településről a székhelyiskolába bejáró nyolcadik osztályos gyerekek között osztályt ismétlő diák nem volt a vizsgált időszakban, valamennyien sikeresen befejezték a 8. évfolyamot.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

Településünkön az oktatás, képzés területén hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés nem történt, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregáció nem tapasztalható.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

A településen általános iskola nincs, így az általános iskolai korosztályú diákok Biharkeresztesen a Biharkeresztesi Bocskai István Általános Iskolában tanulnak, valamint szintén Biharkeresztesen, de az egyházi fenntartású Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tanulói. Az óvodai ellátást a Biharkeresztesi Szivárvány Óvoda és Bölcsőde Toldi Tagóvodája biztosítja. Valamennyi intézmény tevékenységére a sokszínűség jellemző, ami az óvoda és az iskolák által meghirdetett fejlesztő programok elérhetőségében nyilvánul meg. A sikeresség visszacsatolásaként értelmezhető a versenyeken való szereplés eredményessége. A fejlesztő-gondozó munka tekintetében a szakköri lehetőségek és a napközis foglalkozás kialakítása általános, melyet a gyermekek nagy aránya igénybe vesz.

f) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

A kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek számára nyújtott ellátások (így például a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, és a hozzá társuló számos természetbeni ellátás, vagy a szolgáltatások terén a fejlesztő foglalkozások) hátránykompenzáló célzattal, pozitív megkülönböztetés révén segítik elő a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos

nevelési igényű, illetve beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek esélyegyenlőségét.

A településen nem működik Biztos Gyerekház és Tanoda, de a Biharkeresztes Város Önkormányzatával kötött megállapodás alapján a Biharkeresztesen lévő Nefelejcs Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatásait település arra jogosult lakosai igénybe vehetik.

A táblázat alapján megállapítható, hogy a család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma 2017-től folyamatosan csökkent. Elmondható azonban, hogy viszonylag sok kiskorúval kerül kapcsolatba a szolgálat minden évben. Közülük azok családjával köt együttműködési megállapodást a szolgálat, akik esetében a hosszabb távú gondozás indokolt. A hosszabb idejű együttműködést indokolhatja a családban nevelkedő gyermekek veszélyeztetettsége, vagy egy-egy olyan nehéz élethelyzet, melyben a család tartósabb külső segítséget igényel. A család- és gyermekjóléti szolgáltatást mindenképp a hátránykompenzáló szolgáltatások közé sorolhatjuk, hiszen egyrészt hozzájárul a gyermekek veszélyeztetettségének megszüntetéséhez, másrészt különböző egyéb szolgáltatások, ellátások igénybevételét segíti elő, melyek szintén a hátránykompenzáció célját szolgálják.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2015	0	0	n.a.	n.a.
2016	0	0	n.a.	78
2017	0	0	74	71
2018	0	0	30	68
2019	0	0	29	73
2020	0	0	21	65

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

<i>A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<i>a nyári szünetben a gyerekek napközbeni felügyelete sok esetben nem megoldott</i>	<i>Nyári tábor szervezése</i>
<i>Nem rendelkezik az önkormányzat az étkeztetés biztosítására alkalmas főzőkonyhával. A jelenlegi melegítőkonyha felújításra szorul, akadálymentesítése nem megoldott, eszközei elavultak.</i>	<i>Gyermekétkeztetés biztosítása helyi konyháról</i>

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.
- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

A 2020. évi adatok alapján a nők aránya alacsonyabb, mint a férfiaké, 48,5%. A 14 év alatti lakosság esetében a nők aránya magasabb, 15-17, 15-59, valamint az 59-64 év közötti lakosok közt a férfiak aránya a magasabb. A 64 év felettieknél azonban szignifikáns a változás, a nők aránya jóval magasabb lesz a település közösségében, ami a nők részéről a társadalom egészében várható magasabb átlagéletkor miatt tapasztalható.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

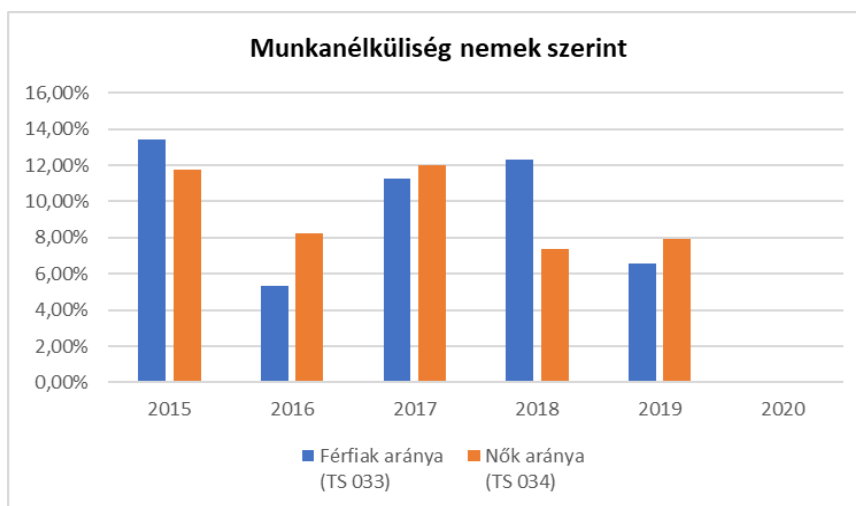
A nemek közötti hátrányos megkülönböztetést több jogszabály is tiltja, ezek között is kiemelt szerepet foglal el az Alaptörvény és a Munka Törvénykönyve. Ugyanakkor a nők és férfiak között a társadalmi élet minden területére kiterjedő egyenlőtlenség természetének, okainak feltárását nem írja elő jogszabály. A nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak

- a 45 év feletti nők a változó képzettségi követelmények,
- a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya,
- a gyesen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

A település 2020. évi összlakosságának 48,5 %-a (193 fő) nő. A női lakosok 59,5%-a (115 fő) 18-64 éves aktív korú. A nyilvántartott álláskereső nők aránya a 15-64 év közötti lakossághoz viszonyítva 7,94 %, a nyugdíjas korú nők száma 22 fő. A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt.

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2015	13,42%	11,76%	12,59%
2016	5,33%	8,26%	6,80%
2017	11,26%	11,97%	11,62%
2018	12,33%	7,38%	9,86%
2019	6,57%	7,94%	7,26%
2020	7,55%	2,32%	9,88%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nyilvántartott álláskeresők számát megvizsgálva megállapítható, hogy a férfiak és nők aránya a vizsgált időszakban évenként változó.

A nők gazdasági szerepére azért is tekintettel kell lenni, mert az egyszülős családok jelentős részében a nők a családfenntartók. Abban az esetben, ha a nők álláskeresők, a család helyzete is megrendülhet, a család segítségére szorul.

Az összes álláskereső között viszonylag nagy arányban vannak jelen a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők, azaz a tartós munkanélküliek. A nők aránya folyamatosan emelkedik a vizsgált években.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2015	38,24%	30,77%
2016	50,00%	66,67%
2017	48,39%	33,33%
2018	74,07%	40,00%
2019	63,16%	50,00%
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége területen megállapítható, hogy a nők foglalkoztatási helyzete az elmúlt években nem változott. Az önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a tartós munkanélküli nők közfoglalkoztatásba történő fokozott bevonására, minden közfoglalkoztatással kapcsolatos kérelmet benyújt a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Berettyóújfalui Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályához, így teljesült az intézkedési tervben megfogalmazott, tartós munkanélküli nők számának csökkentésére vonatkozó intézkedés is.

A pályakezdő álláskeresők aránya az összes álláskereső között viszonylag alacsonynak tekinthető. Ezek alapján megállapítható, hogy településünkön az oktatásból a munka világába történő átlépés nehézsége nem képezi jelentős okát a munkanélküliségnek. A pályakezdők nem szerinti összetételéről nincs adatunk, de mivel eleve alacsony arányban jelennek meg pályakezdők az álláskeresők között, így feltételezzük, hogy a nőket sem érinti jelentős mértékben a pályakezdési munkanélküliség.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2015	34	3
2016	18	3
2017	31	0
2018	27	1
2019	19	0
2020	17	1

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban;

A foglalkoztatást segítő és képzési programok esetében figyelembe kell venni, hogy megnőtt a szakmunka iránti igény, amely elsősorban a férfi munkaerőt érinti. A nők fizikai erejükénél fogva kevésbé vonhatók be ezekre a területekre. Kifejezetten csak nőknek meghirdetett foglalkoztatást segítő képzési programok kis számban indulnak, de jellegükénél fogva jellemzően pl. kertész, szociális ápoló, takarító képzések, melyeket a Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya indít, akik jelentkeznek, őket vonják be.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei;

A nők elhelyezkedési esélyeit csökkenti az alacsony iskolai végzettség, a származás, az etnikai hovatartozás, a hátrányos helyzetű kistérségben való élés. Különösen nehéz helyzetben vannak azok, akiknek esetében ezen tényezők többségében vagy együttesen jelentkeznek.

Az alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei minimálisak, elsősorban az önkormányzat közfoglalkoztatási programjaiban vannak foglalkoztatva vagy végzettséget nem igénylő idegymunkán vesznek részt.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség);

A nők bérezésével kapcsolatos információink nincsenek, de az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A nők munkaerő-piaci esélyeit és az ideális családtervezést is pozitívan befolyásolja, ha a gyermekek napközbeni ellátása biztosított a településen. A kisgyermekes nők munkavállalását,

munkába való visszatérését segíti a bölcsődei és óvodai szolgáltatások teljes körű elérése. A nők munkaerő-piaci elhelyezkedése szempontjából lényeges a gyermekek számára nyújtott napközbeni ellátásokhoz történő hozzáférés, ugyanis elhelyezkedési esélyeiket ezen szolgáltatásbeli hiányosságok csökkentik.

A településen biztosított az óvodai és az iskolai ellátás is, viszont bölcsőde és családi napközi nem működik településünkön. Az önkormányzat a 0-3 éves korú gyermekek ellátását a Szociális és Gyermekjóléti Társulással kötött megállapodás alapján biztosítja a Biharkeresztesi Szivárvány Óvoda és Bölcsőde székhelyén, lehetővé téve ezzel a 0-3 éves korosztály részére a bölcsődei, a családi napközi ellátásokat. Erre eddig még nem volt igény.

A napközi otthonos tagóvoda férőhelyeinek száma 25 fő, 1 csoporttal működik. Az óvodába 2021/2022. tanévbe beiratott gyermekek száma 24 fő. Minden harmadik életévét betöltött gyermek számára biztosított az elhelyezés és még van üres férőhely is. A nők elhelyezkedése szempontjából fontos tényező, hogy a gyermekek napközbeni ellátása megoldott legyen.

Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2015	0	0
2016	0	0
2017	0	0
2018	0	0
2019	0	0
2020	0	0

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2015	0	0	0	0	0	0	0	0
2016	0	0	0	0	0	0	0	0
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Összességében elmondható, hogy hiányzó szolgáltatások ezen a téren nincsenek a községben, tehát a nők munkaerő-piaci esélyei biztosítottak.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anyára és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdik meg: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében.

A család- és nővédelmi gondozás célja, hogy a gyermekvállalás optimális biológiai és pszichés körülményeit elősegítse a fogamzás előtti gondozás és a genetikai tanácsadás, valamint a termékenységi ciklus alatti gondozás alapján (a várandós anya gondozása, a magzat születés előtti gondozása, a gyermekágyas és szoptató anya gondozása). A településen dolgozó védőnő segítik ezt a fajta gondozást. A védőnői szolgálat nemcsak a kisgyermek egészségi állapotának felügyeletét végzi, hanem feladata a kismama (gyakorlati és lelki) segítése, hogy ezzel támogassa a felügyelete alá tartozó gyermek megfelelő testi és mentális fejlődésének biztosítását. A védőnő kapcsolatban áll a családdal, a kisgyermekellátó intézményekkel és a háziorvossal is, így adott településen árnyalt képpel rendelkezik a családok gyermekellátási és nevelési helyzetéről. Szakemberként hatékony segítséget képes nyújtani a családoknak, ez pedig szorosan összefügg a hozzá tartozó gyermekek számától.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2015	1	25	25
2016	1	31	31
2017	1	31	31
2018	1	42	42
2019	1	36	36
2020	1	34	34

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A 0-3 éves korú gyerekek száma folyamatosan emelkedett a vizsgált időszakban.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

Településünkön a krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások korlátozottak, ugyanis sem anyaotthon, sem családok átmeneti otthona nem működik helyi szinten. Szükség esetén a családsegítő felveszi a kapcsolatot az ilyen jellegű szolgáltatást nyújtókkal, akik férőhely függvényében azonnali segítséget nyújthatnak. Ezen kívül a Bihari Szociális Szolgáltató Központ – a Gyvt. előírásainak megfelelően – gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálatot működtet, mely településünk lakói számára is elérhető, krízis esetén is hívható, munkaidőn túli telefonos szolgáltatást jelent.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

Az otthontalanná vált szülő kérelmére családok átmeneti otthonában együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, ha az elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és emiatt el kellene választani a gyermeket a szülőjétől. A település önállóan ilyen szolgáltatást nem nyújt, szükség esetén az itt élők a Megyei Intézményfenntartó Központ által működtetett intézményeket veheti igénybe.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A helyi közéletben a nők legalább annyira megtalálhatóak, mint a férfiak. Az önkormányzatnál az önkormányzati intézményeknél a munkavállalók aránya a nők javára billen, több vezetői pozíciót nők töltenek be. Kimagasló és hosszabb távon is kiegyensúlyozott a nők szerep vállalása. Az 5 fős képviselő-testületben jelenleg viszont nincs nő.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A nőket helyi szinten érintő társadalmi problémák felszámolására indított kezdeményezések a településen nincsenek, mivel nem érzékelhetők a nőket érő hátrányos megkülönböztetés, így annak felszámolására sem jött létre kezdeményezés.

Tapasztalatunk szerint a gyermek születését követően az otthon maradó anyák egy része magányosnak érzi magát, hiszen hirtelen az eddigi aktív életéből szinte minden háttérbe szorul, a megszokottól más helyzetbe kerül. Ennek a helyzetnek a felszámolása érdekében igyekszik az önkormányzat a közművelődés, a sport, a szabadidő eltöltésének terén olyan családbarát környezetet, közösségi teret létrehozni, melyek színvonalas programokat, rendezvényeket kínálnak.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

<i>A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<i>a nők az egészségügyi szűrővizsgálatokon alacsony számban vesznek részt</i>	<i>A népegészségügyi célú szűrőprogramokon való részvétel</i>
<i>a magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota romolhat, hanem családi konfliktusokhoz is vezethet</i>	<i>Együtt a magány ellen!</i>

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

A magyar társadalom előregedő társadalom. Az előregedés kihívásaira adott válaszok az „aktív öregedés” ezért nálunk is egyre inkább a figyelem középpontjába kerül. Az aktív és méltó idős kor érdekében szükséges az idős emberek aktív és széleskörű részvételének elősegítése, ennek érdekében idősbarát fizikai és társadalmi környezet megteremtése, és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés bővítése.

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXI. törvény értelmében járó

- saját jogú nyugellátás
  - öregségi nyugdíj
- hozzátartozói nyugellátás
  - özvegyi nyugdíj
  - árvaellátás
  - szülői nyugdíj
  - baleseti hozzátartozói nyugellátások
  - özvegyi járadék

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

A településen a 2019. évi népességi statisztikai adatok alapján, a 64 éven felüliek száma 38 fő. Ebből a nők száma 23 fő, a férfiak száma 15 fő, a magyarországi helyzethez hasonlóan több az idős korosztályból a nő, mint a férfi. A községben a 64 év felettek aránya az összlakosság közel 9,4 %-a.

A nyugdíjasok között igen magas az egyszemélyes háztartások száma, mely háztartások nagyobb részét özvegy nők alkotják. A nyugdíjasok között igen magas az egyszemélyes háztartások száma, mely háztartások nagyobb részét özvegy nők alkotják.

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2015	40	80	50,00%
2016	38	91	41,76%
2017	38	93	40,86%
2018	38	98	38,78%
2019	40	95	42,11%
2020	27	99	27,27%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2015	25	34	59
2016	23	27	50
2017	21	28	49
2018	23	25	48
2019	20	23	43
2020	19	23	42

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2015	0	0	11	8	1	11	0
2016	0	0	10	9	1	8	0
2017	0	0	9	8	1	9	1
2018	0	0	11	6	1	8	0
2019	0	0	10	7	1	5	1
2020	0	0	10	7	1	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A táblázat alapján megállapítható, hogy az öregségi nyugdíjban részesülő nők száma minden évben alacsonyabb, mint a férfiaké. Ugyanez nem mondható el az özvegyi és szülői nyugdíjban részesülők számáról, itt a nők száma jóval magasabb minden évben, mint a férfiak száma. Időskorúak járadékában a település lakosai közül csak 1-1 fő részesült 2017-ben és 2019-ben.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

Az idős korosztály (jellemzően az 55 év felettek) foglalkoztatási mutatói a településen nagyon alacsonyak. Annak a személynek, aki ebben a korban munkanélkülivé válik, az elhelyezkedési esélye alacsony. A településen a regisztrált munkanélküliek száma 2019. évben 19 fő, ebből 7 fő 51 év feletti, ez a nyilvántartott álláskereső 36,8 %-a.

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

A településen élő idős emberek helyben, a ház körüli mezőgazdasági termelésből önmaguk és szűkebb családjuk számára zöldséget termesztnek, kisállatokat tenyésztnek, többen feltételezhetően közülük kerülnek ki az őstermelők, de vannak olyan idősök, akik egyéni gazdasági vállalkozásukat tovább viszik így biztosítva az aktív időskort.

Az idősök nyugdíjai alacsonyak, különösen a volt mezőgazdasági dolgozóké. Az idősök, nyugdíjasok jövedelmi helyzetére tekintettel az egészségesek szívesen végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Erre esély, a munkaerő-piacon nincs, kivétel, ha speciális tudással rendelkezik.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)

Nyilvántartott álláskereső száma összesen	Év	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Fő összesen	34	18	31	27	19	0
41-45 év (TS 042)	Fő	3	1	2	2	2	n.a.
	%	8,82%	5,56%	6,45%	7,41%	10,53%	-
46-50 év (TS 043)	Fő	4	1	2	1	3	n.a.
	%	11,76%	5,56%	6,45%	3,70%	15,79%	-
51-55 év (TS 044)	Fő	4	3	6	5	3	n.a.
	%	11,76%	16,67%	19,35%	18,52%	15,79%	-
56-60 év (TS 045)	Fő	6	1	5	2	3	n.a.
	%	17,65%	5,56%	16,13%	7,41%	15,79%	-
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	n.a.	1	1	2	1	n.a.
	%	-	5,56%	3,23%	7,41%	5,26%	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat alapján megállapítható, hogy a 61 éves vagy afeletti nyilvántartott álláskereső aránya a településen állandó.

Nem áll rendelkezésünkre adat a településen élő idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásáról, de helyi ismereteinkre támaszkodva elmondhatjuk, hogy nagyon alacsony a nyugdíj mellett dolgozók aránya. Ennek oka lehet egyrészt a községben a munkahelyek, munkalehetőségek hiánya, másrészt pedig az, hogy a nyugdíjasok egy ledolgozott élet után szeretnének már pihenni, kikapcsolódni.

b) tevékeny idős korban, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

Településünkön elsősorban a közfoglalkoztatási programok nyújthatnak lehetőséget az idősek munkaerő-piaci aktivitására, egyéb, kifejezetten ezt a korosztályt célzó program nem szolgálja időseink foglalkoztatását.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A foglalkoztatás terén időseket ért hátrányos megkülönböztetés kapcsán konkrét esetről nincs tudomásunk. Ennek ellenére megállapítható, hogy egy rendkívül kiszolgáltatott munkaerő-piaci csoportról beszélünk, így településünkön is lehetséges a velük szembeni diszkrimináció előfordulása. A nyugdíjazás előtt álló munkavállalók különösen nagy nehézségekkel szembesülnek a munkaerőpiacon. Az idősebb korosztály alacsonyabb fokú foglalkoztatottságát több tényező is befolyásolhatja. Az elmúlt évtizedekben jelentősen átalakult a munkaerő-piac, a felgyorsult technikai és technológiai fejlődés miatt számos munkakör szűnt meg és újabbak jöttek létre, ugyanakkor újfajta képességek és kompetenciák váltak szükségessé a sikeres érvényesüléshez.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

Az, hogy az idősek hogyan élik meg az évek múlását, az egyedüllétet, nagymértékben függ a társadalom nyújtotta életkörülményektől, az idősekkel szemben tanúsított társadalmi magatartástól. A család fiatalabb tagjai gyakran kevés időt szánnak a velük való törődésre, gyakran távol élnek idősebb családtagjaiktól, illetve a megélhetési gondok miatt több mint 8 órát dolgoznak. A fentiek miatt megnőtt a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások iránti igény.

Az önkormányzat kötelező feladataként biztosítja a rászoruló, településen élő idős emberek számára a szociális alapszolgáltatásokat, továbbá a nem kötelező alapszolgáltatásokhoz való hozzájutást. Az önkormányzat társulási formában, a Szociális és Gyermekjóléti Társulást keretében látja el feladatát, kivéve a falugondnoki szolgáltatást, amit önállóan biztosít. Az önkormányzat szociális rendelete, valamint a Társulási Megállapodásban foglaltak szerint az idős emberek számára biztosított a

- szociális étkeztetés
- házi segítségnyújtás
- falugondnoki szolgáltatás

A településen élők számára a nappali ellátás nem biztosított, nappali ellátó intézmény nem működik a településen, viszont az egészségi állapotuk, vagy idős koruk miatt szociális vagy mentális támogatásra szorulóknak szívesen veszik az önkormányzat megkeresését és veszik igénybe a szolgáltatásokat saját otthonukban.

Az önkormányzat társulási formában, a Szociális és Gyermekjóléti Társulást keretében látja el házi segítségnyújtás és a szociális étkeztetés feladatát, melyet a település idős lakossága magas arányban vesz igénybe, 2019-ben a 65 év feletti lakosság 18 %-a a szociális étkeztetést, míg 26%-a házi segítségnyújtást igényelt.

A falugondnoki szolgáltatást az önkormányzat önállóan biztosítja.

6.3. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma (Meggyezik a 6.1.1-es táblázattal)

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2015	25	34	59
2016	23	27	50
2017	21	28	49
2018	23	25	48
2019	20	23	43
2020	19	23	42

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő idős korúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő idős korúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2015	40	0	11	16
2016	38	0	9	15
2017	38	0	8	13
2018	38	0	8	14
2019	40	0	7	10
2020	40	0	7	13

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Toldon idősek nappali ellátást biztosító intézmény nem működik.

Az idősek a házi orvosi szolgáltatást a településen hetente egyszer, szerdai napon 11-13 óráig tudják igénybe venni, más napokon az ellátás a Biharkeresztesen lévő orvosi rendelőben biztosított számukra. Amennyiben az idős, rászoruló személyekről életkoruk, egészségi állapotuk, szociális helyzetük miatt az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, akkor szükségessé válik az állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási forma igénybevétele. Az egészségügyi szakellátást helyben nem tudják igénybe venni a lakosok, a legközelebbi szakrendelő Berettyóújfaluban van. Aki betegsége folytán, vagy mozgásában korlátozott, annak lehetősége van a falugondnoki szolgálat gépjárművét igényelni erre a célra.

Problémát jelent az idősebb korosztálynak, hogy a belterületi utak, járdák több helyen balesetveszélyesek, nem biztonságos a közlekedésük.

a) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

A statisztikai adatok alapján az utóbbi években erősödni látszik az a tendencia, hogy az idős emberek ameddig csak el tudják látni magukat, még a megözvegyülés után sem költöznek össze gyermekeikkel, unokáikkal, hanem megpróbálnak önállóan élni. Ennek ellenére a családi kapcsolatoknak nagy jelentősége van az idős emberek életében. A feleslegesség tudata, a bizonytalanságérzet akkor is fizikai-lelki hanyatlást idézhet elő, ha az idős emberek viszonylag kiegyensúlyozott anyagi lehetőségek között is élnek. Ezért az idősek életmódját javító társadalmi programok, civil szervezetek tevékenységét az élet e területére, az intenzív családi kapcsolatokból kirekesztődő idős emberek aktivitásának erősítésére célszerű kiterjeszteni.

Az önkormányzat, civil szerveződés, művelődési ház továbbra is rendszeresen szerveznek a település lakossága számára kulturális programokat, ünnepeket, egészségügyi szűrővizsgálatokat, prevenciós jellegű előadásokat, az egyes ünnepekhez kapcsolódó rendezvényeket. Az aktív időskor fenntartását segítő, nyugdíjasok igényei alapján tervezett programok (pl. internethasználat) biztosítottak a településen.

b) idősök informatikai jártassága;

Az idősök informatikai jártasságáról nem készült felmérés, így nem rendelkezünk pontos adatokkal arról, hogy az idősebb korosztály mennyire képes kihasználni ezeket a lehetőségeket. A teleházban ingyenesen használható, internet-hozzáféréssel rendelkező számítógépek állnak az idősök rendelkezésére, használatukban pedig segítséget nyújtanak az intézmény dolgozói.

c) a generációk közötti programok;

Ha a településen bármilyen rendezvényt szervez az önkormányzat, azon fiatalok és idősök is egyaránt részt vesznek. Toldon az önkormányzat nagy figyelmet fordít az idős lakosságra, és arra is, hogy semmilyen programból, rendezvényből ne maradjanak ki.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az idősebb, de aktív nyugdíjasok szívesen vesznek részt állami vagy egyházi eseményeken egyaránt. A még idősebbek már koruk és egészségi állapotuk miatt nehezebben mozdulnak ki otthonról, őket rendszeresen meglátogatja a háziorvos az otthonukban. A település közösségétől különleges figyelmet igényelnek azok az idős emberek, akik 80 év feletti és egyedül élnek, vagy azok, akik éppen kórházból tértek haza és egyedül élnek.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

<i>Az idősök helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<i>nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége, idősök elszeparálódása a környezettől</i>	<i>Közös programok az idősökkel</i>
<i>az idősök a legveszélyeztetettebb korosztály a bűncselekmények tekintetében</i>	<i>Közbiztonság növelése</i>

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A 2001. évi népszámlálás adatai szerint 577 ezer fogyatékkal élő ember élt Magyarországon, a népesség 5,7%-a. Az 1990. évi népszámláláshoz képest a fogyatékkal élő emberek létszáma és aránya jelentősen emelkedett. A létszámnövekedés azzal is összefügghet, hogy 2001-ben a fogyatékos emberek – többek között a jól előkészített és végrehajtott kommunikáció eredményeképpen – többen vállalták fogyatékoságukat, mint 1990-ben. Ugyanakkor az is elképzelhető, hogy a fogyatékoság mind pontosabb meghatározása következtében többen vannak tisztában egészségi állapotuk fogyatékosággal kapcsolatos jellegével.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik világszerte a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják, évszázadok óta a szociális élet peremére sodródva élnek, boldogulásukat ezernyi tényező hátráltatja. Közös feladatunk annak lehetővé tétele, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

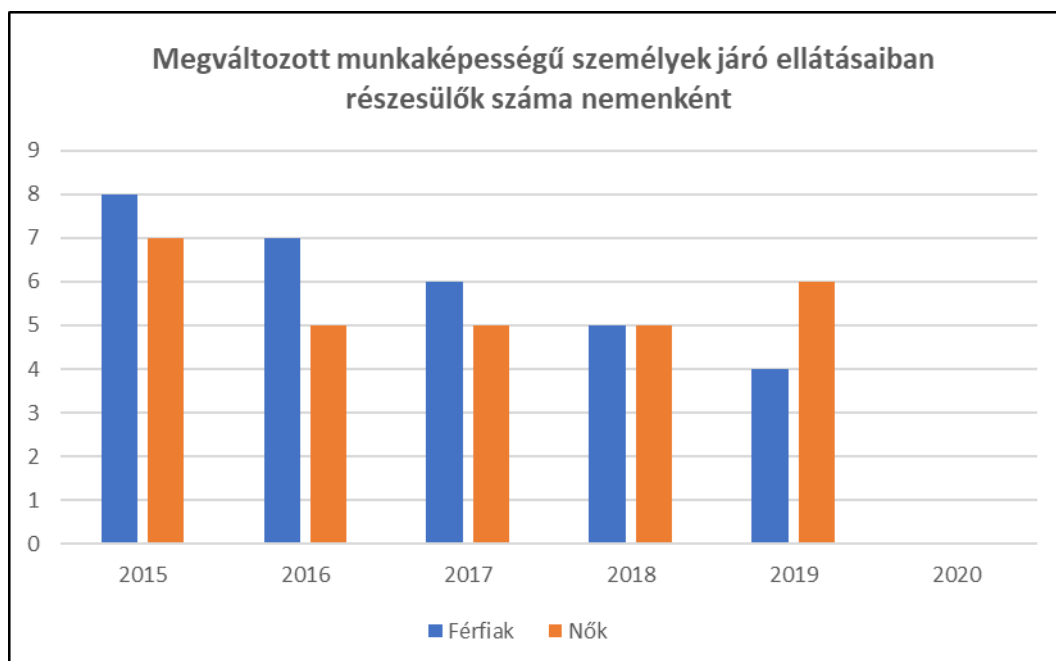
A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok településünkre vonatkozóan, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről. Kivételt képeznek ez alól a tanköteles korú fogyatékkal élő gyermekek, hiszen a sajátos nevelési igényű gyermekekről pontos adataink vannak, ők integrált oktatásban vesznek részt.

7.1 A településen fogyatékosággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A településen élő megváltozott munkaképességű személyek számáról nem rendelkezik az önkormányzat sem célcsoporti, sem nemek szerinti, sem pedig kor szerinti adatokkal. Foglalkoztatási helyzetükről sincsenek pontos információi a település önkormányzatának.

Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2015	8	7	15
2016	7	5	12
2017	6	5	11
2018	5	5	10
2019	4	6	10
2020	4	5	9

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az aktív korú népességben belül 2019-ben 4 %-ot tettek ki a megváltozott munkaképességű személyek. A szociális törvény szerinti egészségkárosodottak rendszeres szociális segélyét 2015. március 1. napjáig az önkormányzat, ezt követően pedig egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás formájában a járási hivatal folyósítja.

A vizsgált években a megváltozott munkaképességű személyek száma folyamatosan csökkent, a megváltozott munkaképességű nők és férfiak aránya közel azonos.

Egyes esetekben az iskolai végzettségük elmarad az egészséges társaikétól, ami tovább rontja megélhetési esélyeiket. A tartós egészségügyi problémákkal, illetve fogyatékkal élő emberek munkaerő-piaci lehetőségei erősen behatárolódtak.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2015	0
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

Toldon nem működik a fogyatékos személyek nappali ellátását biztosító intézmény.

a) fogyatékkal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A fogyatékkal élők elhelyezkedésük során számos akadályba ütköznek. A munkáltató előítélete mellett a közlekedés eszközök használata is megnehezíti helyzetüket. A fogyatékos személyek elszigeteltek a társadalomban, így családjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől, ami értelmi fogyatékoság esetén még jelentősebb. A fogyatékkal élők jelenleg nincsenek foglalkoztatva településünkön közfoglalkoztatás keretében; a fogyatékkal élő, megváltozott munkaképességű személyeket településünk közelében Biharkeresztesen foglalkoztatnak.

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

A településen nem működik olyan civil szervezet, egyesület, alapítvány, amely a fogyatékos személyek foglalkoztatását segítené elő. Amennyiben igény merül fel, az önkormányzat segítséget nyújt a szállításban, illetve a munkahellyel történő kapcsolattartásban.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Gyakran előforduló probléma, hogy a fogyatékos személyt akadályozottsága miatt nem foglalkoztatják a végzettségének és képzettségének megfelelő álláshelyen. A fogyatékos személyek foglalkoztatása akkor is megghiúsulhat, ha a fogyatékos személy nem tudja megközelíteni a munkahelyet.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

Fogyatékosok önálló életvitelét támogató intézmény nem található a községben. A szolgáltatások esetében a Szociális és Gyermekjóléti Társulás által biztosított szociális alapszolgáltatásokat kell kiemelni, melyek a fogyatékkal élők számára is elérhetők. A szociális étkeztést, házi segítségnyújtást, igénybe vevők között, nem vele született fogyatékosággal rendelkezőket is találunk. Az általuk igényelt szolgáltatás hozzájárulását nagyban megkönnyíti, hogy az önkormányzat biztosítja az ebédek házhoz szállítását.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékkal élők pénzbeli, természetbeni ellátása a jogosultság alapján történik. Nem tekinti külön az önkormányzat a fogyatékos személyeket egy-egy ellátás biztosításánál, ezért a szociális ellátásokat igénybevevők között nagy valószínűséggel jelen vannak fogyatékos személyek is.

A szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás is olyan ellátások, amire a fogyatékos személyek is jogosultak lehetnek. Bejelentett igényük szerint biztosítjuk a lakókörnyezetben történő ellátásukat, szem előtt tartva életvitelük önállóságának megőrzését.

Feltételezhetően vannak fogyatékos személyekkel együtt élő családok, akik családsegítésre szorultak az elmúlt évben, vagy gyermekeik számára gyermekvédelmi kedvezményt utal az önkormányzat.

A fogyatékkal élők saját lakókörnyezetükben élnek. A településen sem önkormányzati, sem egyházi, sem civil fenntartású intézmény a nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élő személyek számára nincs.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert: ma már valamennyi fogyatékosági csoporthoz tartozó ember - azaz a mozgássérült, a látássérült, a hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista és súlyosan-halmazottan fogyatékos emberek - speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni. Ez olyan eszközök és megoldások telepítését jelenti, amely lehetővé teszi, hogy egy-egy szolgáltatást a mozgássérült embereken túl látás- vagy hallássérült, valamint értelmi fogyatékos emberek is igénybe vehessenek (hangostérkép, indukciós hurok, könnyen érthető tájékoztató füzetek, stb.). A kulcs az, hogy ma már nem pusztán épületek akadálymentesítéséről, hanem a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréséről beszélünk, amely tehát magában foglalja az épületek komplex akadálymentességét, de annál jóval több.

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

A szakellátások Berettyóújfaluban, vagy Debrecenben vannak, az ide történő eljutás feltételezhetően a fogyatékos személyek számára problémát jelent, ezért az Önkormányzat a falugondnoki szolgálat gépjárművével igény esetén biztosítja a szállítást.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

A fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés az orvosi rendelőnél és az egészségháznál teljes körűen biztosított, azonban a Közös Hivatal Irodájánál, könyvtárnál, művelődési háznál, családsegítőnél még fontos az akadálymentesítés biztosítása.

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

Településünk honlapja akadálymentesített, mely megkönnyíti a fogyatékkal élők eligazodását. A település kulturális és sportprogramjai mindenki előtt nyitottak, bár ezeken a fogyatékkal élők csak kis számban, vagy egyáltalán nem vesznek részt.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

Toldon a munkahelyek többségénél nem megoldott az akadálymentesítés és az önkormányzati intézmények esetében is fejlesztésre vár.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

Az Önkormányzat a tulajdonában lévő járdák, zöldterületek, játszóterek felújítása során folyamatosan gondoskodik a hozzáférés akadálymentességének biztosításáról.

f) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.);

Kifejezetten fogyatékossgal élő személyek számára működtetett helyi szolgáltatások nem állnak rendelkezésre. A célcsoport részére biztosítottak ugyanazon feltételek, mint amelyek az idősek számára biztosítottak. A szociális alapszolgáltatások közül jelenleg a családsegítés, a házi segítségnyújtás, az étkeztetés érhető el a fogyatékos személyek számára Toldon.

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).

Egyéb pozitív intézkedések, hátránykompenzáló juttatások nem segítik a településen élő fogyatékos személyeket.

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Kifejezetten a fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok nem működnek településünkön, ilyen programok működtetésére nem jelentkezett igény.

7.5 A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Tapasztalataink alapján feltételezhetjük, hogy nincs olyan társadalmi probléma, mely településünkön fokozottabban érintené a fogyatékossgal élők csoportját, mint más településeken. Nem találoztunk olyan esettel amikor egy fogyatékossgal élő személyt bármilyen atrocitás ért volna helyben. Azonban bizonyára településünkön is jelen vannak azok az esetleges problémák, melyekkel bárhol máshol is szembesülhet egy fogyatékossgal élő személy. Ilyen probléma lehet, hogy a többségi társadalom tagjai sokszor nem tudják, miként közelítsenek

egy fogyatékossgal élő személyhez, hogy miként kommunikáljanak, mi a számukra megfelelő segítségnyújtási forma stb.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

<i>A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<i>nincsenek pontos információk a településen fogyatékkal élők számáról, koráról, iskolai végzettségéről, foglalkoztatottságáról</i>	<i>Egységes nyilvántartás a településen fogyatékkal élőkéről</i>
<i>a közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése nem teljes körű</i>	<i>A középületek teljes körű akadálymentesítése</i>

<i>Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
<i>a belterületi utak, járdák állapota nagyon rossz, nem biztonságos rajta a közlekedés, különösen az idősebb korosztály számára</i>	<i>Belterületi utak, járdák karbantartása, felújítása</i>
<i>a településen a belvív elvezetés nem megoldott, esőzések esetén gondot okoz</i>	<i>Csapadékvíz elvezetés megoldása</i>

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

Partner megnevezése	Az együttműködés területe	Érintett esélyegyenlőségi célcsoportok	Az együttműködés formája
Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények	komplex	idősek, mélyszegénységben élők és romák, gyermekek, nők, fogyatékkal élők	folyamatos
Biharkeresztesi Szivárvány Óvoda és Bölcsőde	óvodai nevelés, szabadidő szervezés	gyermekek	folyamatos
Biharkeresztesi Bocskai István Általános Iskola	általános iskolai	gyermekek	folyamatos
Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Berettyóújfalui Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály	foglalkoztatás	mélyszegénységben élők és romák, nők	rendszeres
Védőnői Szolgálat	komplex	gyermekek, nők	folyamatos
Háziorvosi Szolgálat	komplex	mélyszegénységben élők és romák, idősek, gyermekek, fogyatékkal élők, nők	folyamatos
Igazgyöngy Alapítvány	komplex	mélyszegénységben élők és romák, idősek, gyermekek, fogyatékkal élők, nők	folyamatos

A településen működik az Igazgyöngy Alapítvány, melynek célja a szociálisan hátrányos helyzetű családok, valamint gyermekek támogatása.

b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő esetleges problémák felmerülése esetén az Önkormányzat és a problémában érintett csoport érdekeit képviselő civil vagy egyházi szereplő

közösen gondolkodva, szoros együttműködésben keres megoldást a bajba jutottak megsegítése céljából.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

Az önkormányzat a település érdekeit szem előtt tartva több területen is együttműködik a térség településeivel. Elsősorban szociális területen, köznevelés területen erős az együttműködés.

- Önkormányzatunk tagja a Szociális Gyermekjóléti Társulásnak. A társulásban 7 önkormányzat vesz részt. A társulás keretében látja el az önkormányzat a szociális, valamint a család- és gyermekvédelemi feladatait.
- Önkormányzatunk tagja az Óvodai Társulásnak is. A társulásban 5 önkormányzat vesz részt. A társulásban résztvevő önkormányzatok a hatékony és eredményes tevékenység érdekében közösen szervezik és oldják meg a köznevelési feladatokat.
- Településünk a Bihari Önkormányzatok Többcélú Kistérségi Társulása keretében látja el a család- és gyermekjóléti központ működtetésének feladatát.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

Toldon roma nemzetiségi önkormányzat működik. A nemzetiségi önkormányzat rendezvényekkel, programokkal segíti saját hagyományainak, kulturális szokásainak megismerését, támogatják az óvodai és iskolai rendezvényeket.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

A civil szervezetek az érintett célcsoportokkal kapcsolatosan az esélyegyenlőség elérésére törekszenek. A szervezetek alapszabályukban meghatározott módon képviselik tagságukat, szükség esetén társadalmi párbeszédet kezdeményeznek és lehetőségeikhez mérten támogatják a látókörükben élő rászoruló célcsoportok tagjait. A településen működő civil szervezet az Igazgyöngy Alapítvány.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában;

A for-profit szféra konkrét szerepvállalása az esélyegyenlőségi feladatok ellátásában nem jellemző településünkön.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában,

összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

A Települési Esélyegyenlőségi Program számára minél szélesebb nyilvánosság biztosítása szükséges.

A honlapon az elfogadott dokumentum is hozzáférhető lesz, amely alapján az esélyegyenlőség folyamatokat, intézkedéseket megismerik és így biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése.

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

A Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítése során a település intézményei, a civil szervezetek, az egyházak, az állami intézmények bevonásra kerültek az egyes esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő problémák feltárásának folyamatába. A helyzetelemzés előkészítésben részt vettek a településen dolgozó szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési szakemberek. Adatszolgáltatás kapcsán működtek velünk együtt, de a problémák beazonosítása, megfogalmazása terén is segítségünkre voltak. Az egyeztetések személyes, telefonos és elektronikus formában zajlottak.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot;

Az esélyegyenlőségi program a képviselő-testület általi elfogadását követően kihirdetésre kerül a település honlapján (www.told.hu), valamint az Önkormányzat hirdetőtábláján, hogy bárki számára megismerhető legyen, és a település lakossága számára biztosított legyen az észrevételek megtételének lehetősége. A települési intézmények, az egyházak, a civil szféra képviselői, illetve a lakosság visszajelzéseit az Önkormányzat beépíti a végrehajtással kapcsolatos feladatok ellátásának folyamatába.

c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	<i>a belterületi utak, járdák állapota nagyon rossz, nem biztonságos rajta a közlekedés, különösen az idősebb korosztály számára</i>	<i>Család- és gyermekjóléti szolgálat épületének felújítása</i>
	<i>a településen a belvív elvezetés nem megoldott, esőzések esetén gondot okoz</i>	<i>Közművelődési feladatellátás korszerűsítése</i>
Gyermekek	<i>a nyári szünetben a gyerekek napközbeni felügyelete sok esetben nem megoldott</i>	<i>Nyári tábor szervezése</i>
	<i>Nem rendelkezik az önkormányzat az étkeztetés biztosítására alkalmas főzőkonyhával. A jelenlegi melegítőkonyha felújításra szorul, akadálymentesítése nem megoldott, eszközei elavultak.</i>	<i>Gyermekétkeztetés biztosítása helyi konyháról</i>
Idősek	<i>nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége, idősök elszeparálódása a környezettől</i>	<i>Közös programok az idősekkel</i>
	<i>az idősek a legveszélyeztetettebb korosztály a bűncselekmények tekintetében</i>	<i>Közbiztonság növelése</i>
Nők	<i>a nők az egészségügyi szűrővizsgálatokon alacsony számban vesznek részt</i>	<i>A népegészségügyi célú szűrőprogramokon való részvétel</i>
	<i>a magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota romolhat, hanem családi konfliktusokhoz is vezethet</i>	<i>Együtt a magány ellen!</i>
Fogyatékkal élők	<i>nincsenek pontos információk a településen fogyatékkal élők számáról, koráról, iskolai végzettségéről, foglalkoztatottságáról</i>	<i>Egységes nyilvántartás a településen fogyatékkal élőkről</i>

	<i>a közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése nem teljes körű</i>	<i>A középületek teljes körű akadálymentesítése</i>
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	<i>a belterületi utak, járdák állapota nagyon rossz, nem biztonságos rajta a közlekedés, különösen az idősebb korosztály számára</i>	<i>Belterületi utak, járdák karbantartása, felújítása</i>
	<i>a településen a belvív elvezetés nem megoldott, esőzések esetén gondot okoz</i>	<i>Csapadékvíz elvezetés megoldása</i>

Jövőképünk

- Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák fel tudnak zárkózni a közösséghez, valamint életminőségük és önálló életük fokozatosan javul.
- Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők életminősége folyamatosan javuljon.
- Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek testi és lelki fejlődését.
- Folyamatosan odafigyelünk az idősek szociális és egészségügyi szolgáltatásainak biztosítására, illetve a nemzedékek közötti szolidaritásra.
- Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a szülői és munkahelyi feladatok összeegyeztetését, az egyenlő esélyek érvényesülését.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésber megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Településszintű probléma												
1	Belterületi utak, járdák karbantartása, felújítása	a belterületi utak, járdák állapota nagyon rossz, nem biztonságos rajta a közlekedés, különösen az idősebb korosztály számára	biztonságos közlekedés biztosítása	gazdasági program	Magyar Program	Falu belterületi utak, járdák karbantartása, javítása pályázati lehetőségek felhasználásával	polgármester	pályázattól függő	felújított belterületi utak, járdák hossza	pályázati forrás kihasználása	folymatosan fenntartható	nem releváns
2	Csapadékvíz elvezetés megoldása	a településen a belvív elvezetés nem megoldott, esőzések esetén gondot okoz	a településen teljes körű belvív elvezető rendszer kiépítése	gazdasági program	Magyar Program	Falu belvív elvezetés megoldása	polgármester	pályázati kiíráshoz kapcsolódó	a projekt megvalósulása	pályázati forrás kihasználása	pályázati feltételekkel biztosítható	nem releváns
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	Család- és gyermekjóléti szolgálat épületének felújítása	az épület állaga korszerűtlen, felújításra szorul	a családsegítő szolgálat infrastrukturális állapotának javítása, eszközbeszerzés	gazdasági program	Magyar Program	Falu pályázat benyújtása az épület felújítására, eszközök beszerzésére	polgármester, szociális intézmény vezetője	pályázati kiíráshoz kapcsolódó	a felújítás megvalósítása	pályázati források	pályázati feltételekkel biztosítható	nem releváns
2	Közművelődési feladatellátás korszerűsítése	a könyvtár épülete elavult, leromlott, eszközállománya nem megfelelő, rossz	a könyvtár épületének teljes körű felújítása, a benne lévő	gazdasági program	Magyar Program	Falu pályázat benyújtása az épület felújítására, eszközök	polgármester	pályázati kiíráshoz kapcsolódó	a felújítás megvalósítása, eszközök	pályázati források	pályázati feltételekkel biztosítható	nem releváns

		állapotú, könyvállomány mennyisége nem kielégítő	eszközök komplett cseréje, könyvállomány gyarapítása			beszerzésére			beszerzése			
II. A gyermekek esélyegyenlősége												
1	Nyári tábor szervezése	a nyári szünetben a gyerekek napközbeni felügyelete sok esetben nem megoldott	a gyermekek biztonságos felügyelete, szabadidő hasznos eltöltése, baráti kapcsolatok, közösségek kialakulása	gazdasági program	MNTFS 2030	az önkormányzat a településen élő fiatal önkéntes középiskolások, és közmunkások bevonásával nyári napközit szervez	polgármester	folyamatos	résztevők száma	humán erőforrás, pályázati forrás kihasználása	folyamatosan fenntartható	nem releváns
2	Gyermekétkeztetés biztosítása helyi konyháról	Nem rendelkezik az önkormányzat az étkeztetés biztosítására alkalmas főzőkonyhával. A jelenlegi melegítőkonyha felújításra szorul, akadálymentesítése nem megoldott, eszközei elavultak.	Gyermekétkeztetés saját konyháról történő biztosítása. Az ellátás színvonalának javítása.	gazdasági program	MNTFS 2030	A jelenlegi melegítőkonyha felújítása, főzőkonyhává történő átalakítása, akadálymentesítése. Szükséges eszközök beszerzése.	polgármester	pályázati kiíráshoz kapcsolódó	felújítás, eszközbeszerzés megvalósulása	pályázati forrás kihasználása	pályázattól függően folyamatosan fenntartható	nem releváns
III. A nők esélyegyenlősége												
1	A népegészségügyi célú szűrőprogramokon való részvétel	a nők az egészségügyi szűrővizsgálatokon alacsony számban vesznek részt	a lehető szélesebb körben népszerűsíteni és tudatosítani a szűrés célját és fontosságát	gazdasági program	MNTFS 2030	a szervezett szűrés célja minden kora miatt veszélyeztetett nő hozzá juthasson az ellenőrzés lehetőségéhez, személyre szóló értesítéssel és információ átadással népszerűsíteni a szűrőprogramokat	orvos, védőnő, önkormányzat	folyamatos	az érintett nők száma, és a szűrésben résztvevők aránya	szűrőközpontba való jutást elősegítő közlekedési eszközök biztosítása	folyamatosan fenntartható	nem releváns
2	Együtt a magány ellen!	a magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota	Közösségi részvétel erősítése az elmagányosodás	költségvetési koncepció	MNTFS 2030	Célzott programok, fejlesztések az elmagányosodás	védőnő, közművelődési szakember, családsegítő	folyamatos	a résztvevők száma	humán, pénzügyi, technikai	folyamatosan fenntartható	nem releváns

		romolhat, hanem családi konfliktusokhoz is vezethet	megelőzésére			ellen	munkatárs, polgármester					
IV. Az idősek esélyegyenlősége												
1	Közös programok az idősekkel	nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége, idősek elszeparálódása a környezettől	az idősek érzik, hogy szükség van rájuk, a gyermekekre is jó hatással van az idősekkel való közös játék: fejlődik szociális érzékenységük, és hozzászoknak, megtanulják elfogadni az idő múlását, az öregedés jellemzőit	gazdasági program	MNTFS 2030	Közös Generációs programok szervezése az idősek és fiatalok kapcsolatának erősítéséhez	polgármester	folyamatos	évi két alkalommal a betervezett programok megvalósulása	személyi, tárgyi feltételek biztosítása az önkormányzat költségvetésében, pályázati források kihasználása	folyamatosan fenntartható	nem releváns
2	Közbiztonság növelése	az idősek a legvesélyeztetettebb korosztály a bűncselekmények tekintetében	Az idősek biztonságának fokozása érdekében térfigyelő kamerarendszer telepítése, polgárőrség megszervezése, az ehhez szükséges eszközök biztosítása.	gazdasági program	MNTFS 2030	térfigyelő kamerarendszer kiépítése, polgárőrség megszervezése, az ehhez szükséges eszközök biztosítása	polgármester	pályázati kiíráshoz kapcsolódó	bűnelkövetések számának csökkenése	pályázati forrás kihasználása	pályázattól függetlenül folyamatosan fenntartható	nem releváns
V. A fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlősége												
1	Egységes nyilvántartás a településen fogyatékkal élőkről	nincsenek pontos információk a településen fogyatékkal élők számáról, koráról, iskolai végzettségéről, foglalkoztatottságáról	az érintett csoport ismerete célzottabb segítségnyújtást biztosít	nem releváns	MNTFS 2030	az érintettek körének teljes feltérképezése, adatbázis létrehozása	polgármester, szociális intézmény vezetője	2027.06.30.	adatállomány létrejötte	humán erőforrás	fenntartás frissítéssel	nem releváns

2	A középületek teljes körű akadálymentesítése	a közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése nem teljes körű	az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása az önálló életvitelben	gazdasági program	MNTFS 2030	az akadálymentesítés áttekintése, pályázatok keresése a fejlesztéshez	polgármester	pályázattól függő	Akadálymentesített középületek száma, utak aránya	Személyi, tárgyi feltételek biztosítása az önkormányzat költségvetésében, pályázati források kihasználása	folyamatosan fenntartható	nem releváns
---	--	--	---	-------------------	------------	---	--------------	-------------------	---	---	---------------------------	--------------

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

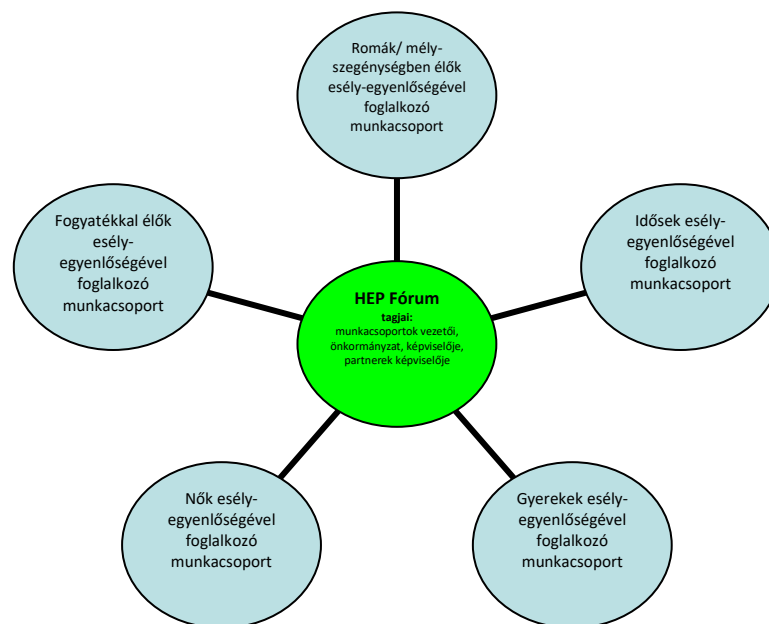
3.2 A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább két évente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok:

- a település polgármestere,
- a közös önkormányzati hivatal jegyzője,
- ügyrendi bizottság elnöke,
- családsegítő szolgálat munkatársa,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- közművelődési szakember,
- tagóvoda-vezető,
- a település HEP referense,
- védőnő

Egyéb meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

- A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.
- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.

- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
  - Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni
- A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői
  - felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
  - Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
  - Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.
- Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP

Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Told község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Told község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 42/2022. (VI. 27.) számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Told, 2022. június 27.

polgármester

jegyző

K i v o n a t

a Told Község Önkormányzat Képviselő-testületének **2022. június 27-én** – hétfő – megtartott **nyilvános** üléséről készült jegyzőkönyvéből:

Told Község Önkormányzat Képviselő-testületének 42/2022. (VI. 27.) sz. határozata:

Told Község Önkormányzat Képviselő-testülete Told Község Önkormányzata 2022-2027. évekre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programját az előterjesztés melléklete szerinti tartalommal elfogadja, ezzel egyidejűleg hatályon kívül helyezi a 38/2018. (VI. 28.) számú TKt. határozattal jóváhagyott Helyi Esélyegyenlőségi Programot.

A Képviselő-testület felkéri a Polgármestert, hogy a 2022-2027. évekre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozataláról gondoskodjon.

Felelős: Béres Barnabás polgármester

Határidő: azonnal

kmft.

Béres Barnabás sk.
polgármester

Dr. Köstner Dávid sk.
jegyző

A kivonat hitelétül:

Biharkeresztes, 2022. június 29.

